

DOMOVINA

Upravišтво »Domovine« v Ljubljani — Knafljeva ulica 5
Uredništvo »Domovine« — Knafljeva ulica št. 5/II.
telefon 3122 do 3126

Izhaja vsak četrtek

Naročnina za tuzemstvo: četrletno 9 din. polletno 18 din.
celoletno 36 din; za inozemstvo razen Amerike: četrletno
12 din. polletno 24 din. celoletno 48 din. Amerika letno 1 dolar.
Račun poštne hranilnice, podružnice v Ljubljani št. 10.711.

Nacionalna mladina za jugo-slovensko in slovansko misel

V nedeljo dopoldne je v veliki dvorani Kazine v Ljubljani zborovala nacionalna mladina, včlanjena v omladinski organizaciji Jugoslovenske nacionalne stranke za dravsko banovino. Mladina, ki je prišla iz vseh srezov, je dvorano čisto napolnila; med njo pa je bilo tudi nekaj starih preizkušenih borcev.

Zborovanje je začel predsednik omladinskega banovinskega odbora g. inž. Jože Rus in pristrčno pozdravil vse navzoče, zlasti voditelje stranke, ministre v pokoju in senatorje dr. Grgo Andjelinoviča, dr. Alberta Kramerja in Ivana Puclja, ki so jim navzočni priredili burne počastitve. Nato je prečital došle brzojave in pisma ter se s toplimi besedami spominjal soborca nacionalne mladine Jakopiča, ki ga je o veliki noči doletela smrtna nesreča. Predlagal je tudi pozdravno brzojavko predsedniku JNS g. Petru Živkoviču, ki je bila z navdušenjem sprejeta.

Zatem je predsednik inž. Rus poročal o delovanju banovinskega odbora, ki je kljub težavam, s katerimi se je moral boriti, zabeležil prav lepe uspehe. Omladinska Jugoslovenska nacionalna stranka je bila ustanovljena v najhujših časih, vendar je že pri prvem svojem nastopu prebila led ter si utrla pot v najširše plasti naroda. Po poročilu predsednika inž. Rusa je podal poročilo verifikacijskega odbora g. Milana Gorišek od Sv. Lenarta v Slov. goricah. Ugotovil je, da je bilo navzočih 410 odposlancev, ki so zastopali 6486 članov omladinske Jugoslovenske nacionalne stranke.

Sledilo je obširno poročilo tajnika banovinskega odbora g. Andreja Uršiča, ki je najprej podal pregled tehničnega dela odbora, nato pa poročilo, v katerem je opisal razmere, v katerih se je porodila omladinska Jugoslovenska organizacija in nadaljevala svoje delo. Zadnji del poročila je posvetil našemu notranjemu političnemu položaju. Njegova stvarna izvajanja so bila večkrat prekinjena z navdušenim odobravanjem. Za g. Uršičem je podal kratko blagajniško poročilo g. Dušana Verbič, za nadzorni odbor pa je predlagal razrešnico s pohvalo g. dr. Marijan Zajec.

Medtem je prišlo v dvorano močno odposlanstvo konjiške sreske omladinske organizacije, 24 izmed njih se je pripeljalo na skupščino s posebnim avtobusom, 12 že pred njimi z vlakom. Mnogi izmed njih, ki prebivajo visoko na Pohorju, so kljub hudemu nallivu zapustili svoje domove že ob dveh ponoči, samo da so prispeli pravočasno do celne ceste, odkoder so se odpeljali v Ljubljano. Predsednik skupščine jim je izrekel posebno topel pozdrav.

Po končanih poročilih je podal izčrpno in pregledno sliko mednarodnega političnega položaja g. dr. Branko Vrčon. Sledile so volitve novega banovinskega odbora. Z majhnimi izjemembami je bil izvoljen skoro ves doznajšni odbor z delavnim predsednikom g. inž. Jožetom Rusom na čelu.

Takoj nato so se začeli govoriti zastopnikov stranke. Prvi je viharo pozdravljen izpregovoril minister v pokoju in senator dr. Gr-

ga Andjelinović, ki je za svoja iskrena izvajanja sprožil vihar pritrdjevanja. Za njim je pozdravil zbrano mladino senator dr. Albert Kramer, ki mu je mladina navdušeno vzklikala.

Naposled je še dr. Branko Alujevič preči-

tal obširno resolucijo, v kateri skupščina banovinske omladinske Jugoslovenske nacionalne stranke postavlja svoje poglede na notranji in zunanji politični položaj ter razvija svoj program za bodoče delo. Resolucija je bila soglasno sprejeta. Z zahvalo vsem, ki sodelujejo pri strankinem delu in z izpodbudnimi besedami za bodočnost je inž. Rus končal izredno lepo uspešno zborovanje, vsi navzočni pa so stoji zapeli himno »Hej Slovani!«, nato so se vzklikajoč kralju, narodnemu in državnemu edinstvu in voditeljem stranke razšli.

Rojstva v Sloveniji naglo padajo

Unija za zaščito otrok opozarja javnost na naglo padanje rojstev po vojni v Sloveniji, saj je v 20 letih ostalo praznih okoli 70.000 zibelk. Tako majhen narod, kakor smo Slovenci, ne sme dopustiti, da bi usihala njegova življenjska sila, ako se hoče obdržati na površju. Srbi in Hrvati imajo mnogo večjo rodno silo od nas Slovencev.

S padanjem rodnosti pa je v zvezi tudi padanje naravnega prirastka, ki znaša v vsej državi 14.44 na 1000 prebivalcev, a v Sloveniji samo 9.15. Težavno je dvigniti naravni prirastek z večjo rodnostjo naroda. Mnogo lažje je dvigniti naravni prirastek z zmanjšanjem umrljivosti dojenčkov. V tem pogledu bi bilo mogoče pri nas še mnogo popraviti. V Sloveniji znaša povprečna umrljivost dojenčkov na 1000 živorojenih 126 in je nižja kakor v ostali državi, kjer znaša 147.8. Toda 126 je povprečje za vso Slovenijo. Najnovejše ugotovitve so pokazale, da kosi po nekaterih naših krajih med novorojenčki smrt v naravnost velikanskem obsegu. Povprečna umrljivost dojenčkov znaša v nekaterih vaseh tudi po 280 na 1000 živorojenih.

V prvem letu življenja umre največ otrok zaradi tega, ker matere nimajo ne plenice, ne srajčk, ne druge za nego dojenčka potrebne stvari. Jugoslovenska unija za zaščito otrok, odsek za dravsko banovino, se je odločila, da izvede obširno akcijo za preskrbo

dojenčkov. Nabrati hoče kar največ sredstev, da ji bo mogoče opremiti kar največ košar s celotnim otroškim perilom. Te košare se bodo dajale onim kmečkim in delavskim materam, ki nimajo toliko denarja, da bi si za svoje novorojenčke mogle nabaviti najpotrebnejše. Razdeljevanje košar se bo opravilo ob strokovnem sodelovanju zavoda za zdravstveno zaščito mater in dece v Ljubljani.

Na vso našo javnost se obračamo ob letošnjih dečjih dnevih od 21. do 29. maja: Darujte za plenice in srajčke. Tisoči slovenskih mater rodijo vsako leto in ne vedo, v kaj bodo zavile otročičke, kam jih bodo polagale, kako jih obvarovale mraza. Hudo je, če otrok joka od mraza, greh je, da morajo tudi najmanjši, najnedolžnejši trpeti pomanjkanje. Prehlad, ki ga starejši otrok brez vsega prestane, majhnega otročička pobere. Najhujša za starše je grenka zavest: če bi imel malo več denarja, bi mi otročiček ne bil umrl.

Matere in očetje, ki ste tako srečni, da vidite svoje otroke zdrave in zadovoljne, site in tople, usmilit se onih mater in očetov, ki morajo gledati, kako jim prezebajo in gladujejo komaj rojeni otroci! Kdorkoli bi hotel kaj prispevati, naj pošlje na čekovni račun 13.882 ali pa na naslov: Unija za zaščito dece v Ljubljani, Gosposvetska cesta 2 II.

Sadjarsko in vrtnarsko društvo je marljivo na delu

V nedeljo dopoldne je polagalo v Celju računo eno izmed največjih naših kmetijskih društev, Sadjarsko in vrtnarsko društvo v Ljubljani. 271 podružnic je poslalo svoje odposlance, ki so zastopali 11.275 članov. Iz skromnih začetkov je zrastle v kratki dobi 18 let velika družina, ki se z vneto trudi za napredek dveh lepih, pa tudi gospodarsko zlasti v današnji kmetijski stiski zelo važnih kmetijskih panog.

Društvo lahko s ponosom gleda na živahno delo v vseh podružnicah. Po zaslugi koristnega društva so se obdale naše vasi z gajmi sadnega drevja, ki so v velik okras naši deželi in so vrgli že lepe milijone našemu gospodarstvu. Če pomislimo, da je bilo po prizadevanju tega društva samo v zadnem letu

zasajenih 64.000 sadnih dreves, pozidanih nad 200 sadnih sušilnic in nabavljenih skoro 300 sadnih škropilnic, nas morajo navdajati te številke s ponosom in je dolžna vsa dežela priznanje in zahvalo tako delavnemu društvu, ki mu že dolga leta predseduje višji nadzornik v pokoju g. Martin Humek.

Podrobno poročilo o delu v preteklem letu je podal tajnik g. Skulj Andrej, blagajniško poročilo pa je podal blagajnik profesor g. Josip Verbič. Račun izkazuje pri denarnem prometu 389.765 din 70.000 din čistega premoženja. Po poročilu računskih preglednikov je vzela skupščina s toplim priznanjem poročila na znanje in prešla k obravnavi številnih predlogov glavnega odbora in podružnic.

Pri volitvah je bil izvoljen poleg novih moči ves dozdajšnji odbor s predsednikom g. Martinom Humeikom. Vzorno delo tega ko-

ristnega društva naj bi bilo v izpodbudo in v zglede drugim društvom, kako je treba skrbeti za napredek naše vasi.

O življenjskem prostoru

Zagrebska »Nova riječ« je objavila tale izvajanja:

»Izdano je bilo geslo, da potrebuje nemški narod več življenjskega prostora. Nemški narod mora dobiti v last ozemlja, na katerih bi se lahko širil. To geslo ni novo. Že pred vojno je nemška država porabila silne milijone za tako zvano kolonizacijo na vzhodu, za širjenje nemške kulture v vzhodnih krajih takratne Nemčije, v Vzhodni Prusiji, Poznanju in Pomorju. Po vojni se to nadaljuje s še večjo močjo.

Kljub vsemu pa ta nemška kolonizacija ni uspevala. Prav nasprotno, nemški podatki kažejo, da se nemško prebivalstvo ne preseljuje z zapada na vzhod in iz velikih mest v pokrajino, marveč da se seli z vzhoda na zapad in iz vasi v velika mesta. V letih 1870. do 1933., torej od ustanovitve drugega rajha pa do Hitlerjevega nastopa, to je do ustanovitve tretjega rajha, se je iz Vzhodne Prusije izselilo okrog milijon ljudi, iz Pomorja 350.000 in iz Šlezije 900.000. Najmočnejše je bilo to izseljevanje v letih 1925. do 1933., ko je začela nemška država doprinalati največje žrtve za to kolonizacijo. Po ustanovitvi tretjega rajha se je to gibanje še močnejše razvijalo. V času od 1933. do 1937. se je prebivalstvo v tako zvani nemški obmejni pokrajini zmanjšalo za 2,4 odstotka, po nekaterih občinah celo za 15 odstotkov. Tudi v pruski Šleziji se je prebivalstvo močno selilo z vzhoda na zapad.

Ta pojav je tem pomembnejši, ako uvažujemo, da se navadno sele mladi in zdravi ljudje od 16 do 35 let. Posledica tega je močno padanje porodov. Sicer pa je ta beg kmetov v mesta čisto priroden pojav. Nemci so prenehali biti kmečki narod in so danes izrazit industrijski narod, zato ljudje beže iz vasi v mesta.

Pomanjkanje delovnih moči po kmetih so morali že davno pred vojno v Nemčiji izpopolnjevati z dovažanjem delavcev iz tujine. Pred vojno je samo iz Rusije prihajalo na sezonsko delo v Nemčijo okrog pol milijona delavcev (Poljakov in Malorusov), iz iz av-

strijske Galicije okrog 300.000. Veliko število Slovencev in drugih Jugoslovenov je odhajalo v industrijske kraje v Nemčiji na težko delo v rudnikih. To dovažanje delovnih moči iz tujine je tudi še danes na dnevnem redu. Nemci ne samo ne morejo kolonizirati drugih pokrajin, marveč ne morejo držati niti tega, kar imajo, ker morajo dovažati v veliki meri tuje delovne moči.

Politični pregled

V ponedeljek dopoldne je bila v Berlinu

podpisana vojaška pogodba med Italijo in Nemčijo.

Prvi jo je podpisal italijanski zunanji minister grof Ciano, nato pa nemški zunanji minister von Ribbentrop. Pogodba določa med drugim, da mora druga podpisnica, če se ena zaplete v vojno, tej pomagati z vso svojo vojaško pomočjo na kopnem, na morju in v zraku. Obe pogodbenici bosta še bolj poglobili medsebojno sodelovanje na vojaškem področju in na področju industrije vojnih potrebščin. Tudi premirje in mir bosta sklenili samo v popolnem medsebojnem soglasju. Pogodba velja za 10 let in se lahko podaljša.

Iz Varšave poročajo, da so v soboto ponoči

narodni socialisti svobodnega mesta Gdanska napadli poljsko carinarnico v Galkovu (Kalthofu).

Poljski cariniki so se morali umakniti in so napadalci posloplje do tal razdejali. O tem je bil obveščen namestnik poljskega komisarja v Gdanku, ki je zahteval od gdanskih oblastev policijsko spremstvo, da bi preiskal zadevo. Gdanska policija pa je odklonila spremstvo, zato se je poljski namestnik kar z dvema uradnikoma v avto odpeljal v Galkov. Pred poslopjem carinskega inspektorja pa so neznanci napadli avto in šofer je v silobranu streljal. Pri tem je bil ubit eden iz-

med napadalcev. Poljska vlada je zaradi tega razburjivega dogodka izročila gdanskemu senatu noto, v kateri je zahtevala preskavo proti krivcem, povrnitev škode in obvezno izjavo o jamstvu za varnost poljskih uradnikov in prebivalstva v Gdanku. Kakor javljajo, je gdanski senat ugodil poljskim zahtevam, zaradi česar se je razburjenje spet precej poleglo.

Podpis vojaške pogodbe med Italijo in Nemčijo pospešuje pogajanja med Londonom in Moskvo.

Po posredovanju Francije bo rusko-angleška obrambna pogodba v najkrajšem času sklenjena.

V Londonu so prepričani, da bo končni sporazum dosežen še ta teden. Angleško časopisje splošno pozdravlja zvezo z Rusijo in naglašajo nujno potrebo najtesnejšega sodelovanja Anglije, Francije in Rusije. Okvir pogodbe o medsebojni pomoči med Anglijo, Francijo in Rusijo je že izdelan.

Angleški kralj Jurij VI. in kraljica sta obiskala Kanado in je v soboto

angleški kralj proslavil svoj rojstni dan v Kanadi.

Zgodilo se je prvič v zgodovini, da je angleški kralj uradno praznoval svoj rojstni dan v enem izmed angleških dominionov. Praznovanje, ki se je vršilo v Ottawi, glavnemu mestu Kanade in sedežu generalnega guvernerja, je bilo izredno svečano.

V Ottawi je angleški kralj sprejel tudi državniške zastopnike. Pri tej priložnosti je

novi poslanik Zedinjenih držav Ropper izročil angleškemu kralju poverilna pisma in mu sporočil Rooseveltovo prijateljsko voljo za nadaljevanje prijateljskih odnosov med Zedinjenimi državami in Kanado.

Ropper je tudi izjavil, da Zedinjene države z velikim zadovoljstvom pričakujejo obisk angleškega vladarskega para. — Iz Washingtona javljajo, da je ameriški senat odobril spomenico, ki sklicuje ameriški kongres (državni zbor) na dan 8. junija. Ta sestanek je v zvezi z obiskom angleške vladarske dvojice v Zedinjenih državah in bo na njem še posebej poudarjena potreba poglobitve prijateljstva med Ameriko in Anglijo.

Iz Rima poročajo.

JULES MARY—J. M.

Umor na Poganskem polju

KRIMINALNI ROMAN IZ PREDVOJNIH ČASOV

»O, vzrok je tu: moja mati je sovražila Karloto.«

»Tako zelo, da je tvegala celo zločin?«

»Da.«

»In kaj je bil vzrok takšnemu sovraštvu?«

»Karlota in Pavle sta se ljubila, a mati ni marala, da bi se poročila. Zaradi tega je bilo pri nas doma že mnogo mučnih preprirov. Karlota je morala za nekaj časa celo od hiše. Slišala sem, kako je moja mati prisegla, da Karlota ne bo nikdar njena snaha.«

»Samo zaradi tega je pač ni bilo treba kar umoriti. Dovolj je bilo drugih sredstev za preperčenje poroke.«

»Kljub temu je dejstvo, da jo je umorila. Bila sem priča tega groznega dogodka.«

Pepina je nato s pojemajočo sapo in v pretrganih stavkih opisala prizor v prodajalni. Toda mož postavil ni terjal od nje zgodbe, temveč dokaze. Ko je opazila njegov nejeverni obraz, je spoznala, da ga vse njene besede niso mogle prepričati in da je zaman ves njen trud.

Ko je nehala govoriti, ji je dejal gospod de Ferranti z ledeno mrzlim izrazom v obrazu: »Dovolj je lažnivega opletanja. Če bi bila krivda vašega brata še dvomljiva, če bi še bila obstojala kakšna negotovost o tem, vaš nastop bi bil moral zdaj odpraviti vse dvome. Vi ste pač računali s tem, da bi sodišče ne moglo vaši materi, če bi seveda verjelo vaši izpovedi, storiti ničesar zlega, ker žene, ki je

vsa mrtvoudna in ki ji zdravniki prisojajo le kratko življenje, ni mogoče spraviti na morišče. Kaj ne, to ste mislili? Priznati moram, da je vaš načrt prekan. Vaše matere bi ne bilo treba žrtvovati, ker je spričo njene zdravstvenega stanja človeška pravica ne doseže, a vaš brat bi bil le rešen.«

»Tako torej mislite o meni?« je zajecjajala Pepina.

»Da,« je suho odgovoril višji državni tožitelj in se ni več brigal zanjo. Pogovor mu je že predolgo trajal, zato je napravil konec.

Deklica je vila roke; hotela ga je prositi za usmiljenje. Višji državni tožilec pa je pozvonil slugi in mu velel, naj povede dekle iz sobe.

14.

Ko je bila Nineta svojo ubogo prijateljico srečno privedla domov v Moncalieri, se je začela bati, da ne bi razburjenje in strah za brata v zvezi z napori zadnjih dni položila nesrečno na bolniško posteljo. Toda nič se ni zgodilo. Za nekaj trenutkov se je sicer zdaj pa zdaj zrušila in počivala potem mrliško blede na svojem stolu, toda zmerom se je spet opomogla. Vročično hrepenenje, da bi rešila ljubega brata, jo je zmerom znova podžigalo in dajalo moč.

Najemnikova hči se je samo bala, da ne bo vse to naporno prizadevanje ostalo ne-

16

plodno, in silno jo je bolelo, kadar je pomislila, kakšna usoda čaka Pavleta.

Pepina ni doslej niti z besedico omenila svoji prijateljici Nineti, da je bila višjemu državnemu tožilcu izdala skrivnost o umoru, s katero je upala rešiti brata. Ker pa se ji je tudi to upanje izjalovilo, jo je preveč peko, da bi mogla to skrivnost še skrivati in se z nikomer o njej pogovoriti.

Zato je poklicala prijateljico k sebi in ji trepetajoči od groze in napeto poslušajoči šepetaje povedala potek umora Karlote. Ko je pripovedovanje končala, je Nineta sklenila roke in solze so se ji vlijele po bledeh licah.

»Saj sem vedela,« je nato tiho rekla, »da je nedolžen!«

»Da, ti nisi hotela verjeti, da bi bil Pavle zmožen takega dejanja.«

»Ne, ne, vedela sem zanesljivo. Moje prepričanje o njegovi nedolžnosti bi se ne bilo omajalo niti tedaj, če bi bili nakopičili še več dozdajšnjih dokazov proti njemu.«

»Ti si dobrega srca, Nineta! Nisi se jezila, ker se ti je bil Pavle izneveril zaradi Karlote.«

»Izneveril? Saj mi sploh ni obljubil zvestobe. Tvoj brat se ni navezal name. Čisto razumljivo je, da je imel rajši Karloto, ki je bila mnogo lepša, bolj izobražena in privlačnejša od mene.«

»Toda gotovo ne tako dobra kakor ti, ki imaš zlato srce!« je cvrnila Pepina globoko ganjena in poljubila Nineto. »Povej mi, Nineta, ali ga še zmerom ljubiš?«

»Ali lahko nehaš ljubiti koga, ki ga imaš res rada?« je preprosto rekla Nineta, nato pa nemirno nadaljevala: »Pa saj ne gre zame,

da je italijanski finančni minister napovedal v državnem zboru nove davke za kritje novih izdatkov.

Novi izdatki se nanašajo na Abesinijo, Libijo in Albanijo in pa na oboroževanje. Novi italijanski državni proračun bo znatno večji.

iz Madrida poročajo,

da italijanske in nemške čete, ki so pomagale Francu do zmage, zapuščajo Španijo.

Nemški legionarji se že vkrcavajo v Vigo, italijanski pa se zbirajo za odhod v Cadizu.

Gospodarstvo

Tedenski tržni pregled

GOVED. Na ptujskem sejmu so se trgovali za kg žive teže: voli I. po 4.75, II. po 4, III. po 3.50, krave I. po 3.75, II. po 3.25, III. po 2.25, teleta po 5.50 din.

SVINJE. Na ptujskem sejmu so bili za kg žive teže: špeharji po 8, pršutarji pa po 7 do 7.50 din. Slanina je bila po 12 do 14, svinjska mast pa po 18 din za kg.

SIROVE KOŽE. V Ptujju so se prodajale: goveje po 10 do 12, telečje po 12 do 14, svinjske po 8 do 10 din za kg.

MED. V Ptujju je bil čisti med po 16 do 20 din kg.

VINO. V ptujskem okolišu se je dobilo pri vinogradniku navadno mešano staro vino po 5, fino sortirano staro po 10, navadno novo po 4.25, fino novo po 8 din liter.

Sejmi

30. maja: Bušča vas, Laško, Loče, Marenberg, Metlika, Mozirje, Prelog, Pristava, Radovljica;

1. junija: Mislinje, Ig, Slivnica pri Celju, Skočijan pri Mokronogu;

2. junija: Motnik;

4. junija: Slovenska Bistrica, Križevci v Prekmurju.

Vrednost denarja

Na naših borzah smo dobili 22. t. m. v devizah (prve številke uradni tečaj, številke v oklepajih pa tečaj na svobodnem trgu):

1 angleški funt za 206.40 do 209.60 (256.40 do 259.60) din;

100 francoskih frankov za 116.55 do 118.85 (144.84 do 147.14) din;

temveč zanj. Kako strašno je, če zanesljivo veš, da je nedolžen, a vendar bo moral na morišče. To se vendar ne sme zgoditi! Pepina, Pavleta moramo rešiti!

»Toda kako?« je Pepina potrto vzdihnila. »Kaj se še lahko stori? Že ves čas tuhtam, da bi našla pravo pot, a je ne vidim. Le ena možnost je še, da ga iztrgamo iz rabljevih rok, a za to možnost je skoroda treba polčudeža. Moji materi se mora spet vrniti dar govora, da bo lahko pričala.«

Z muko je zlezla mlada deklica k mrtvoudnici, ki je zmerom negibno sedela na svojem stolu. Le črne, bodeče oči so se ji premikale.

Pepina je pokleknila pred živega mrtveca in prosila mater, naj pomaga. Govorila ji je o obupnem strahu za brata in o neplodnih prizadevanjih pri preiskovalnem sodniku in višjem državnem tožalcu, da bi rešila brata.

Vse je bilo zaman, mati ni odgovorila.

Dvakrat se ji je zdelo, da je mati skušala odgovoriti. Njene oči so se dvakrat tako nenadno zablestale, da se je Pepina skoro ustrašila. Z muko odprta usta so skušala izgovarjati besede, toda ta trud jo je, kakor je kazalo, tako zmučil, da je menda zadremala. Da, če bi bile mogle oči, ki so izrazile ves strah matere za sina, govoriti, bi bile vse povedale, kar je treba vedeti sodišču.

»Sicer pa lahko tudi oči govorijo,« si je rekla Pepina, ki ji je nenadno padla na um neka misel.

Poiskala je čitanko, ki jo je uporabljala v šoli, pokleknila pred mater, jo tresla, dokler ni odprla oči, in ji obrzložila, kaj bi rada od nje.

Zjutraj

za lepoto -

Zvečer

za zdravje!

Zato zjutraj, zlasti pa zvečer

SARGOV

KALODONT

PROTI ZOBNEMU KAMNU

1 ameriški dolar za 43.92 do 44.54 (54.60 do 55.20) din;

100 italijanskih lir za 232.45 do 235.55 din;

1 nemško marko za 17.75 do 17.92 din;

1 holandski goldinar za 23.68 do 24.06 (29.42 do 29.80) din.

Vojna škoda se je trgovala v Zagrebu po 461 do 462 din. Nemške klirinške marke so bile po 13.80 din.

Drobne vesti

— **Plemenski sejem za pingavce.** Dne 12. t. m. se je vršil v Ormožu plemenski sejem zvez selekcijskih društev za pingavsko goved. Prigon je bil 71 bikov, dve kravi in 29 telic. Pri bikih ni bilo ocenjenih pet živali, oceno I. je dobilo pet bikov, II. 41, III pa 20. Prodanih je bilo pet z oceno I., 28 z II. in štirje s III. Središka organizacija je postavila na sejem 34 bikov, izmed katerih je bilo prodanih 23. Ormož jih je postavil 12, od teh prodanih osem, Podlehnik osem, od teh prodani štirje, Cirkovce enega (prodan), Markovci štiri (prodan eden). Od telic je bilo prodanih šest. Dalje je bila prodana ena krava. Za uporabo v ptujskem srezu je bilo nabavljenih 13 bikov, za srez Maribor lev breg trije biki, za srez Škofjo Loko en bik, šest telic in ena krava, za vrbasko banovino pa 20 bikov. Cene so bile srednje dobre, tako da so bili kupci in prodajalci zadovoljni. Živali so bile, kakor kaže ocena, dobre.

Videlo pa se je, da bi bilo za nekatere organizacija neogibno potrebno, da dobijo plemenjake originalce.

— **Sadna letina dobro kaže.** Kmetijsko ministrstvo je dobilo iz vseh banovin poročila o stanju sadovnjakov. Vse kaže, da bomo imeli letos izredno sadno letino. To velja zlasti za češplje. Po prvih cenitvah bo znašal letošnji pridelek okrog 150.000 vagonov češpelj. Ker izvozimo letno največ 20.000 vagonov češpelj, posuše jih pa okrog 15.000 vagonov, razmišljajo zdaj na odločujočih krogih, kam bodo spravili druge češplje.

— **Slovenija je siromašna dežela.** Zato moramo kmetijstvu posvetiti vso pozornost in širiti smiselno ureditev kmetijskih obratov. Prilika za tako propagando se nudi zlasti med pomladnim ljubljanskim velesejmom od 3. do 12. junija, ki naj bi si ga ogledal vsak naš kmečki gospodar, saj bo na njem velika razstava kmetijskih strojev. Zasajen je tudi vzoren sadni vrt z najzlahotnejšim špalirnim sadnim drevjem kot vzorec, ki naj služi našim kmečkim gospodarjem v umnem sadjarstvu. Razstavljena bodo tudi umetna gnojila. Razen tega bo kmečki gospodar v drugih oddelkih velesejma našel mnogo koristnega in mnogo pobud za ureditev doma in posestva. Napreden kmečki gospodar se mora zanimati prav tako za napredek v industriji in obrti, če hoče, da bo napredovala tudi njegova kmetija.

»Pavle je rešen!« je veselo vzkliknila Nineta.

»Tudi jaz upam,« je odvrnila Pepina resno. »Pohiti zdaj brez oklevanja v mesto po policijskega komisarja Parentija. Prosi ga, naj nemudno pride.«

»A če vpraša, zakaj?«

»Mu pa reci, da gre za važna razkritja, za rešitev mojega brata! Hiti, Nineta, saj veš, da je vsaka minuta dragocena!«

Ne da bi bilo izpregovorilo še kakšno besedo, se je mlado dekle obleklo in hitro stopilo proti mestu.

Dan se je že nagibal proti večeru. Pepina je bila na postaji kupila nekaj večernih izdaj v Turinu izhajajočih listov, ker je vedela, da so listi med seboj kar tekmovali, kateri izmed njih bo prej povedal najnovejše novice, nanašajoče se na umor v Moncalieriju. Pepina je od obsedbe brata dalje redno brala časopise. Strašno jo je bolelo, ko je čitala vesti o njegovi ničnostni pritožbi, prošnji za pomilostitev, a tudi o pripravljanju se usmrtitvi, toda morala je brati, da je vedela, kaj se je dogajalo.

Od bratovega zagovornika je vedela, da bo do rešitve prošnje za pomilostitev gotovo poteklo več dni, toda vsak trenutek, ki je minil, je vendar približal odločilni trenutek.

Ko je snoči prebirala časopise, je naletela na tole vest:

»Kralj se ni rešil vložene prošnje Pavleta Longhija za pomilostitev. Kakor smo izvedeli, bo vladar še ta teden zapustil Kvirin, da pojde na dalje časa trajajoči lov. Do takrat se bo gotovo odločila usoda obsojenca.«

Binkoštni pozdravi

Vsem sorodnikom, prijateljem in znancem žele vesele
praznike:

Beograd. Slovenski fantje vojaki: Planin-
jak Franc (Makole), Piltaver Pepi (Krška
vas), Soršak Ivan (Medvece), Zmuc Stanko
(Želimič), Kajzer Jože (Savinjska dolina).

Rakek. Družina Antona Tacerja, podpre-
glednika finančne kontrole.

Zettlin (Nemčija): Ročkar Joško, Cmagar
Ivan, Mima, Mimika in Ivek, Zabavnik Bran-
ko, Orešnik Alojz, Kolarič Angela, Kolarič
Milica (Sv. Bolfenk pri Središču), Horvat Vil-
ma (Dokležovje).

Geislingen — Steige (Nemčija): Tašker An-
drej in Ivan, Zupan Ivan, Pouh Vinko, Dežan
Valent, Požin Franc, Gorišek Jožef in Alojz
(Lokavec pri Zidanem mostu), Kosmus Mar-
tin, Zalokar Mihael, Lisičar Franc, Weber
Anton, Gračnar Jakob (Jurklošter pri La-
škem).

Bottrop (Nemčija): Bostič Rudolf in Lina
(Trbovlje), Mirt Franc in Marija (Zabukovje),
Drač Jernej in Terezija (Žužemberk), Lach
Adolf in Marija (Dol pri Hrastniku), Marcen
Mihael in žena (Žužemberk), Mlinarič Jožef
in Karolina (Zabukovje), Kladnik Leopold,
Franc in Edvard (Zagorje ob Savi), Bastič
Edvard, Frančiška in Rozi (Trbovlje), Zago-
žen Jožef, žena in brat Peter (Kapla pri Št.
Juriju ob Taboru), Stržir Ivan, Potiš Franc,
Semprimožnik Ivan (Trojane) in Nevart Ga-
briel (Mežica na Koroškem).

Assumstadt (Nemčija): Tanacek Ernest,
Cmor Štefan, Maček Aleksander.

Enilly (Francija): Herceg Karl (Šalovci).
Negotin. Redov Kerčmar Štefan (Adrijan-
ci).

Geislingen — Steige (Nemčija): Obrez Ivan,
Zapušek Ivan, Pajk Stanko, Lapornik Avgust
in Mici, Polanc Jakob, Požlep Karol in Franc
in Deželak Franc (Sv. Lenart nad Laškim),
Kovač Jožef (Laško), Gračner Franc (Jurklo-
šter pri Laškem), Klenovšek Anton in Angela
in sinčka, Korbar Karl, Kastelic Stanko (Sev-
nica), Suhodolčan Alojz, Klenovšek Franc in
Ana (Sevnica).

Messelhof (Nemčija). Felkar Ivan in San-
dor, Balek Štefan (Lucova), Škrilec Kalman,
Küroniya Aladar, Han Helena (Ivanovci),
Banfi Ludvik, Dani Gizela (Veščica), Kerčmar
Ludvik (Zemavlje), Casar Jožef (Adrijanci),
Baller Ivan (Sebeborci), Šostarec Filip (Vav-
ča vas), Tolvaj Irma (Šalovci) in Majcen
Franciška (Melinci).

Eysden Ste. Barbe (Belgija): Čulk Ivan in
Tončka, Uranker Franc (Braslovče), Fišar
Mara, Avgust, Oton in Avguščina (Slovenji
Gradec), Kotnik Miha in Mara (Slovenji Gra-
dec — Št. Vid), Ocvirk Franc in Fani (Gri-
že), Božič Rezi (Jesenice), Oblak Ivan in Rezi
(Rajhenburg).

Ne sapa, temveč cvetožer uničuje sadno cvetje

V mnogih bujno cvetočih sadovnjakih je
tudi letos začelo cvetje rjaveti in mnogo ga
bo odpadlo. Stari kmečki sadjarji pravijo,
da je prišla »taka sapa« in pomorila cvetje.
Zaman se trudijo strokovnjaki, da bi prepri-
čali sadjarje, da ta pojav ni od »sape«, tem-
več od cvetožera, najnevarnejšega sadnega
škodljivca, ki vsako leto napravi milijonsko
škodo.

Cvetožer je štiri milimetre dolg rilčkasti
hrošček smolnato rjave barve in ima na vsa-
kem krilu rjavobelo črto. Samica je brez
kril. Cvetožer prezimuje v razpokah lubja
in v travni ruši. Ko nastopi toplo vreme, se
preživlja od brstja, in ko začne drevje cve-

teti, izleže samica dnevno do 50 jajčec, izmed
katerih vsako zavrtja v drug cvet. Po osmih
dneh se iz teh jajčec izležejo črvički, ki iz-
žrejo cvetne kelihe, zaradi česar ti porjave in
odpadejo.

Vsak sadjar si lahko izračuna velikansko
škodo, ki jo napravi ta škodljivec, ako je
ena sama samica zmožna dnevno uničiti do
50 cvetov. Ta mrčes se da z uspehom zatreti,
ako že jeseni ali pozimi namažemo debela in
tik pred cvetjem poškropimo.

Ko se je pa že pokazala škoda na cvetju,
nam ne preostane drugo za rešitev še zdra-
vih cvetov kakor garkonova raztopina, s
katero lahko škropimo, ne da bi cvet poško-

Brez dvoma je mrtvoudnica razumela te
besede, kajti njen blede obraz je bil zdaj še
bolj mrljiški kakor sicer. Njene ustnice so
se krčevito gibale, kakor bi se prizadevale
govoriti in ena roka ji je trepetala. Potem
pa so njene oči trdovratno gledale v rjavo
obleko, v katero je bila oblečena in ki jo je
imela na sebi tudi pri porotni obravnavi.

Zakaj se Nineta še ni vrnila? Kje je osta-
la? Saj je šla v mesto pred četrto ure. Pe-
pina je naslonila glavo, ki ji je bila žarela,
na obe roki in nato sedela v plašnem priča-
kovanju tako negibna, kakor njena mati.
Naposled je zaslišala zunaj hitro se bližajo-
če korake in takoj nato je vstopila najem-
nikova hči vsa brez sape.

»Ali prinašaš slabe vesti?« je prestrašeno
vzkliknila Pepina. »Zakaj ni prišel komisar
s teboj?«

»Ker ga ni doma,« je javila Nineta. »Ne-
ka brzojavka ga je poklicala v Turin na po-
licijsko prefekturo. V pisarni niso vedeli,
kdaj se vrne.«

»Torej je vse izgubljeno!« je zastokala
Pepina in dala prijateljici prebrati usodno
novico. Nato pa se je zdajci spet zbudila iz
mračnega tuhtanja in rekla: »Še ena pot
je. Čez četrto ure se odpelje vlak v Turin. S
tem moraš odpotovati, iti na prefekturo,
poiskati Parentija in ga zanesljivo privedi
semkaj. Tu imaš denar, Nineta, zdaj pohiti
in stori mi to prijateljsko uslugo. Saj razu-
meš, da so te zadnji trenutki. Če ne privedeš
komisarja semkaj, zapade Pavle rablju.«

»Bodi brez skrbi. Našla ga bom in privedla
sem,« ji je z odločnim glasom zagotovila
mladenka ter vdruživši zapustila hišo.

dovali, ker vsa druga sredstva so v tem času
preostra. Letos je žal škropljenje z garkono-
vo raztopino skoro že povsod prepozno.

D O P I S I

GORENJA VAS V POLJANSKI DOLINI.

Na binkoštno nedeljo popoldne se spet zbere-
mo v Sokolskem domu. Naši požrtvovalni
igralci nas bodo razveselili z veseloigro »Za-
drega nad zadrego«. Po igri bo prosta zabava.
Pridite! — Da napredna misel v Poljanski do-
lini lepo napreduje, se je pokazalo zadnjo
nedeljo, ko sta se iz doline in iz Žirov od-
peljala avtobusa zavednih fantov in mladih
mož na občni zbor mladinske JNS v Ljublja-
no. Vsa čast zavednim fantom in možem! —
Zadnje čase je bilo mnogo razburjanja v do-
lini, ker se je neki starejši mož izpozabljal
na mladoletni deklicami. Deklice so ga sa-
me izdale. Moža so zaprli. Pravijo, da ima
mož duševne motnje.

IVANJKOVCI. Naša sokolska četa je vpri-
zorila 10. aprila in ponovila 23. aprila žalo-
igro »Črno ženo«. Obisk je bil prvič odlič-
en in tudi drugi prav zadovoljiv. Vse vloge so
bile prav dobro zasledene in res dobro poda-
ne. Brat režiser kakor vsi igralci in igralke
so si dali mnogo truda in jim je na lepem
uspehu le čestitati. — Dne 15. t. m. je imela
tukajšnja Zadruga elektrarna svoj občni
zbor. Bile so tudi volitve. Izvoljena je bila
stara uprava z g. Lovrom Petovarjem na če-
lu. — Težko pričakovanega dežja, saj ga ni-
smo imeli niti kaplje od 15. marca do 3. ma-
ja, imamo zdaj dovolj. Do vstetega 16. t. m.
ga je padlo skupaj 100,9 mm. — Izredno lep
april je rast v vinogradih zelo pospešil, tako
da smo danes proti normalnemu letu 14 dni
naprej. Nastavek je zelo zadovoljiv. Najlep-
še sta nastavila beli burgundec in šipon.
Škropljenje je že nujno potrebno. — Sadja bo
letos pri nas manj, ker ga je bilo lani mnogo.
Marelce so v popkih precej pozeble, zato pa
bodo breskve in delno tudi češnje. Zelo lepo
kažejo tudi hruške. — Za travo je bila ve-
lika nevarnost, da bo slaba košnja. No, se-
daj so se tudi travniki popravili.

LEGEN PRI SLOVENJEM GRADCU. Ker
je g. Černež februarja ustavil delo v kamno-
lomu, so njegovi bivši delavci ustanovili svo-
jo Produktivno zadrugo kamnosekov, kakrš-
na obstoja v Ribnici na Pohorju že pet let.

Bil je hladen jesenski večer. Veter je bil
začel pihati okoli oglov in iz peči so doneli
njegovi tožeci glasovi.

Dve uri sta potekali. Zdaj je bila osma ura.
Če Nineta ne pride kmalu s policijskim ko-
misarjem, potem ni več možnosti rešitve, je
premišljala Pepina, vsa trepetajoča od raz-
burjenja in strahu.

Tedaj so se odprla vrata tako hlastno, da
je Pepina planila pokoncu in zakričala.

»Komisar je tu,« je vzkliknila Nineta, lo-
veča sapo.

»Kje je?«

»Pride takoj. Jaz sem hitela naprej, da
ti to javim.«

»Moj Bog, da bi bil že tukaj!«

V tistem trenutku je vstopil tudi Parenti
in rekel Pepini brez vsakega uvoda: »Slišal
sem, da me potrebujete. Kaj se je zgodilo?«

S hlastnimi, kratkimi besedami je pono-
vila Pepina svojo že višjemu državnemu to-
žilcu izdano skrivnost in pripomnila, da ji
on ni hotel verjeti. Videla je zdaj, da je na-
pravljal tudi komisar nejeveren obraz, na
kar pa je bila po dozdašnjih izkušnjah že
pripravljena. Zato je takoj pristavila: »Go-
spod de Ferranti mi je rekel: Vaša izjava
ne zadostuje, preskrbite mi dokaze...«

»Prav isto vam moram jaz ponoviti,« ji
je segel v besedo Parenti.

»Te dokaze zdaj imam.«

»Kaj?« se je začudil policijski komisar.

»Kakšni pa so ti dokazi?«

»Pojdite z menoj,« je rekla Pepina in ga
povedla pred stol svoje matere. »Sama mati
vam bo povedala, kaj je storila.«

(Dalje prihodnjič)

»Še ta teden!« je mrmrala Pepina sama
pri sebi. »Danes je že sredo!«

Davi je naročila svoji prijateljici, da ji je
prinesla liste, ki jih je natančno pregledala.
Med brzojavnimi vestmi je naletela na eno,
pri kateri jo je spreletela groza. Vest se je
glasila:

»Njegovo Veličanstvo, ki je nameravalo
zapustiti Rim šele proti koncu tedna, se bo
po najnovejši odločitvi že danes popoldne ob
3.50 odpeljalo iz Rima z brzim vlakom.«

Če je bila vest resnična, je torej Pavle
zdaj pomiloščen ali pa izgubljen. Negoto-
vost jo je ves dan strašno mučila in takoj
po odhodu Ninete se je spravila v tesnob-
nem pričakovanju nad večerno časopisje.
Prižgala si je svečo in sedla za mizo, da bi
brala. Ni ji bilo treba dolgo iskati, da je na-
šla, kar je iskala v mračni slutnji. Dvom ni
bil več mogoč, zakaj vsi listi so soglašali v
vesti, da je kralj odpotoval in da je bil še
prej zavrnil Longhijevo prošnjo za pomilo-
stitev. Dalje je brala še tole:

»Iz zanesljivega vira poročamo, da se
usmrtevec mesarja iz Moncalierja ne bo več
dalje odlašala in da bo že jutri zjutraj iz-
vršena. Najbrže bomo že v nasledni števil-
ki o tem poročali.«

»Torej že jutri zjutraj!« Spet in spet je
brala strašne besede, kakor bi jih ne bila
mogla prav razumeti. Ko je spet pogledala
po sobi, se je njen pogled srečal s pogledom
matere. Tedaj je Pepina obupno vzkliknila:
»Jutri zjutraj ga hočejo usmrtiti. Ali čuješ?
Samo nekaj ur še in Pavle bo usmrčen, da
bo izvršil pokoro za zločin, ki si ga storila
ti!«

Sedež zadruga je v Šmartnem pri Slovenjem Gradcu. Začeli so spet grmeti strelji in pesem kamnoseških kladiv postaja vedno živahnjša. Oglašajo pa se še vedno novi, ki prosijo za sprejem, kar bi jim odbor rad ugodil, če bi uživala naša zadruga tako naklonjenost, kakor ona v Ribnici. Nekaterim osamosvojiteljem delavcev ne gre v račun, zato skušajo za drugo oblatiti. Mnogo je pri nas takih, ki od svoje prepičle zemlje ne morejo živeti, ne marajo pa tudi po svetu s trebuhom za kruhom. Zadruga namerava poleg granitnih kock in robnikov izdelovati tudi valčke za sadne mline, spomenike in vse v kamnoseško stroko spadajoče predmete.

SV. RUPERT V SLOV. GORICAH. Za banovinsko cesto Sv. Lenart v Slov. goricah — Gornja Radgona dobavlja kamenje Janez Muršak, posestnik v Sp. Voličini. Muršak je odbornik okrajnega cestnega odbora. Pravi sicer, da dobavlja kamenje sin, to je Janez Muršak mlajši, kar pa ne more biti, ker je zemljišče last Muršaka starejšega. Ko bo Muršakov sin postal posestnik, bomo pa to verjeli. — Pred tedni je umrl g. Rebernik Franc, kmet v Spodnji Voličini. Rajnik je bil dober in skrben gospodar. Naj v miru počiva!

ORMOŽ. V tukajšnji občini ima Banovinska hranilnica v Mariboru večjo vinogradno posestvo (v Litmerku). Čudijo se naši vinogradniki, da se je na tem posestvu letos napravil nasad samorodnic. Kmetje se vprašujejo, kako je to mogoče, ker je to vendar prepovedano.

VOJNIK. V sokolski Petrovi petletki si je naš delovni Sokol nadel veliko nalogo: da si zgradi lasten dom, ki bo nudil društvu možnost čim uspešnejšega delovanja. Društvo je v pičlih dveh letih zbralo vsa potrebna sredstva, da je postavilo ponosno sokolsko trdnjavo, ki nosi ime našega kralja Sokola »Sokolski dom kralja Petra II.« Ni pa bilo društvu mogoče postaviti še potrebnih prizidkov, ki so nujno potrebni, ker mu je zmanjkalo sredstev. Zato priredi društvo 11. junija na sokolskem telovadišču tombolo, katere čisti dobiček je namenjen dozidavi doma. Društvo je upoštevalo domače razmere zbralo primerne dobitke. Ker prevladujejo pri nas kmetje, ki jih gotovo preveč ne zanima, na primer motorno kolo, imamo za prvi dobiček lepo plemensko kravo. Ostali dobitki, kakor kuhinjska oprema, kolo, moka in drugo, so

gotovo enako mikavni. Že danes opozarjamo občinstvo na našo sokolsko tombolo z lepimi dobitki!

Domače novosti

* Vsem prijateljem in prijateljicam »Domovine« želimo vesele binkošne praznike.

* **Kraljica Marija za varstvo otrok.** Jugoslovenska unija za zaščito otrok ima letos od 21. do 29. t. m. otroške dneve. Za to prireditve je pisala Nj. Vel. kraljica Marija uniji tole pismo: »Z radostjo pozdravljam vse napore Jugoslovenske unije za zaščito otrok, ki se zaveda, da se samo z gospodarskim in z zdravstvenim napredkom kmečke družine, posebno pa še matere-kmetice, morejo zaščititi milijoni kmečkih otrok. Zato podpirajmo vsa stremeljenja in združeno delajmo na tem, da bo kmečka mati uspešno vzgajala svoje otroke.

* **Dr. Kramer na občnem zboru JNS v Kranju.** Pred kratkim je bil v Narodnem domu v Kranju redni občni zbor Jugoslovenske nacionalne stranke. V zastopstvu obojelega predsednika g. Franca Ažmana je začel zborovanje tajnik g. inž. Ožbald Gros in toplo pozdravil članstvo in posebej še senatorja g. dr. Kramerja. Temu so zborovalci priredili prisrčne počastitve. Prav tako toplo so pozdravili predsednika sreske organizacije JNS g. Cirila Pirca, ki je nato prevzel vodstvo zborovanja. Pri volitvah so bili v odbor soglasno izvoljeni gg. Josip Cvar za predsednika, Oton Colnar za podpredsednika, inž. Ožbald Gros za tajnika, Franc Intihar, Miha Jereb, Rici Mayr, dr. Stanko Sajovic, Polde Zupan in Mirko Žgur pa za odbornike. Senator g. dr. Albert Kramer je v drugem delu občnega zbora podal pregledno poročilo o domačem in mednarodnem političnem položaju. Zahvalil se je tudi nacionalnim volilcem v kranjskem srezu za pogum ob lanskim volitvah. Poslušalci so ga med njegovimi izvajanjmi ponovno prekinjali z izrazi odobravanja, na koncu pa so mu spet priredili dolge počastitve. Na predlog inž. Gropa je bila sprejeta resolucija, ki izreka g. dr. Kramerju in Ivanu Puelju zahvalo in priznanje za njuno delo, zlasti za delo v korist narodnega sporazuma, ter jima izraža neomajno zaupanje kranjskih somišljenikov.

* **Vodnikova družba** sporoča svojim poverjenikom in članom, da bo jeseni poleg že najavljenih knjig, to je poleg Vodnikove pratike za leto 1940, Ivana Albrehta koroške povesti »Nebo žari« in dr. Janka Hafnerja poljudno-znanstvenega spisa »O boleznih vratu, ušes in grla« izdala kot četrto knjigo redne izdaje malomeščansko kriminalno povest pisateljice **Ljube Prennerjeve »Neznani storilec«.** Spretno in izredno živahno pisano delo mlade pisateljice, ki živi zdaj kot koncipientka v Ljubljani, bo po svoji zapleteni vsebini in lagodnem pripovedovanju zbudilo splošno pozornost, na kar že danes opozarjamo vse tiste, ki se letos še niso včlanili v našo ljudsko književno matico Vodnikovo družbo.

* **Izredna skupščina Sokola kraljevine Jugoslavije** bo v septembru. »Sokolski Glasnik« je objavil naslednje obvestilo izvršnega odbora Sokola kraljevine Jugoslavije: »Celotni upravni odbor Zveze Sokolov kraljevine Jugoslavije je na svoji seji 3. maja pooblastil starešinstvo, da določi dan izredne zvezne skupščine, ki se bo morala vršiti zaradi ostavke br. Gangla in na kateri bo izvoljen prvi namestnik starešine. Starešinstvo je na svoji seji 15. t. m. na osnovi tega pooblastila sklenilo, da bo izredna zvezna skupščina v drugi polovici meseca septembra. Dan bo objavljen pozneje.«

* **Glavna skupščina Družbe sv. Cirila in Metoda** bo letos v Ljutomeru. Narodno-obrambna Družba sv. Cirila in Metoda bo imela letošnjo glavno skupščino v Ljutomeru, in sicer v nedeljo 2. julija, ker se je izrazila od mnogih strani želja, da bi bila ta prireditev še pred jesenjo in okoli praznika obeh slovanskih blagovestnikov.

* **Občni zbor mestne organizacije JNS v Novem mestu** je bil pred dnevi. Dvorana Windischerjevega hotela je bila nabito polna. Vsi so z zanimanjem sledili izvajanjem predsednika dr. Josipa Trošta in odposlanca strankinega banovinskega odbora g. Milana Mravljeta. Prisrčno so zborovalci pozdravili starega nacionalnega in naprednega borca prof. Ferda Seidla. V odbor so bili izvoljeni gg. dr. Josip Trošt, odvetnik Josip Bučar, Franc Adam, Alojzij Kavšek, Bogo Komelj, Ivan Medic, Davorin Matko, notar Matija Marinček, Alojzij Palčič, veterinarski inspektor Otmar Skale, Anton Štor, Josip Vales in Ivan Žen. Zborovalci so izrekli popolno zaupanje strankinemu vodstvu, pose-

Andrej Šolar

ROMAN IZ PREDVOJNIH DNI
PO L. THOMI PRIREDIL B. R.

Dekle bi moralo reči, da sta bila oba srečna in da se ne bi menila za zlobne jezike. Pomagati bi mu morala.

Toda danes je bilo že takšno razpoloženje, da se nihče ni upal kratiti oblasti gospe Zofije.

Mladi mož ni rekel niti besede in Sonja je stala v zadregi sredi sobe. Lahna rdečica ji je zalivala obraz. Dajala si je opraviti pri mizi. Pospravila je nekaj krožnikov in strašno hitro odbežala z njimi v kuhinjo. Nikjer ni bilo videti sledu poguma in odločnosti.

Tudi Silvester je vstal.

Njegov glas je zvenel ubito, pridušeno.

»Zelo me boli, da ste imeli sitnosti zaradi mene. Lepo vas pozdravljam, gospa Bizjakova!«

Potem je šel k oknu.

Starec mu je dal roko in Silvester mu jo je krepko stisnil.

»Lahko noč, gospod Bizjak, in...«

Sredi stavka mu je zmanjkalo besed in v tiskuro roke je hotel izraziti to, kar je mislil povedati.

In trgovec je to razumel. Tako ga je prišlo, da bi bil najrajši izpremenil zmago gospe Zofije v poraz.

Toda Silvester tako dolgo ni čakal. Še hitreje je odšel kakor Sonja in šele na stopnicah se je malo ustavil.

Liza mu je šla odkleniti, čeprav je bila gospa Bizjakova prej rekla, da še vrat ne zna odpreti.

Silvester se tega niti navedel ni.

Nekaj časa je počakal pred vrati.

Vse je bilo tako kakor zmerom. Cestne svetilke so metale svojo blede luč na hiše, na cesto...

Molče je šel Silvester dalje in dve grenki solzi sta se mu utrgli iz oči.

IX.

Gospod Jurij Hrastovec je sedel v prostorni izbi, ki jo je imenoval svojo delovno sobo.

Poleg pisalne mize je bila knjižna polica in župnikovi pobožni gostje so tu lahko videli debele knjige, ki so pisale o samih pobožnih rečeh.

Dela Tomaža Akvinskega, »Marijino življenje« Alfonza Liguorskega, potem kopica molitvenikov in brevirjev, razen tega pa še nekaj posvetnih del, med njimi zgodovina vseh far v škofiji in Kneippova knjiga o zdravljenju z vodo.

To je bila knjižnica gospoda Hrastovca. Na mizi je ležala še debela knjiga, ki je pisala o življenju svetnikov in je bila izdana že pred nekaj stoletji.

Bila je že močno raztrgana. Medeninaste sponke so bile napol odtrgane, marsikateri list je že visel iz platnic in ogli so bili zakriviljeni.

Tuji obiskovalci so si morda mislili, da gospod župnik to knjigo dosti bere. Gospod kaplan in kuharica pa sta dobro vedela, da je ta knjiga le zaradi tega v tako slabem stanju, ker je že tolikokrat zletela v zid, zlasti pa prejšnji dan po volitvah.

Drugače ni nič več spominjalo na nevihto, ki je nastala, ko je župnik zvedel, da je bil Solar izvoljen za župana. Tudi župnikov obraz ni ničesar več izdajal, ko je prišel v župnišče stari Potočnik.

»Poklicati sem vas dal, Potočnik,« je dejal župnik. »Sedite, ker se moram z vami o nečem pomeniti.«

»Da, zvedel sem, da ste me klicali. Zaradi volitev, sem slišal.«

»Da, tudi zaradi volitev.«

»Pa vam bom rekel, gospod župnik, da o tem najrajši ne bi nič več slišal.«

»Potočnik, pa bo morda le dobro, če se pomeniva.«

»O naših ljudeh ne maram nič več vedeti. Naj imajo Solarja, če ga hočejo imeti. Nikomur nisem nič dolžan in za nikogar se ne bom brigal. Ne, s temi volitvami me pustite v miru.«

Župnik ga je mirno poslušal, potem pa je rekel:

»Jezite se. Tega ne bi smeli.«

»Ali se mar vi niste?«

»Jaz? Čemu naj bi se pa?«

»Zaradi Solarja...«

»Ne, Potočnik. Jaz sem župnik in se nimam pravice vtikati v volitve.«

»Torej ste zadovoljni, da se je tako končalo?«

»To je pa spet nekaj drugega. Saj se mislim prav o tem z vami pomeniti. Zelo rad bi bil videl, če bi bili vi postali župan, če bi bil kdo drug, pa tudi ne bi tratil besed. Samo Solar ne.«

»Zdaj je pa Solar. Če vas veseli ali ne.«

»Ni še potrjen in vi mi lahko pomagate, da tudi ne bo.«

bej še senatorjema gg. dr. Albertu Kramerju in Ivanu Puclju.

* Naši izseljenci so včasih le redko imeli priliko, da bi nas obiskali. Zadnja leta pa so uvedeni skupinski obiski naših rojakov. Prav je tako, kajti potrebno je, da vzdržujemo žive vezi z izseljenci. Ob vsakem ljubljanskem velesejmu prihajajo večje skupine in tudi letos se jim nudi lepa priložnost med velesejmom od 3. do 12. junija, ker so tedaj v veljavi vozne olajšave za obiskovalcev velesejma v številnih državah. Tako bo veljal letos na primer v Nemčiji in v češko-moravskem protektoratu 25odstotni, v Bolgariji 50odstotni, na Poljskem 33 odstotni, v Italiji 30 odstotni, v Franciji, Grčiji, Rumuniji, Švici in na Madžarskem 25 odstotni popust. Na jugoslovenskih železnicah bodo imeli brezplačen povratek.

* Stojadinovičeva slava vedno bolj tone. V dvorani Trgovskega doma v Novem Sadu je bila v nedeljo skupščina banovinske organizacije Jugoslovenske radikalne zajednice. Skupščini so prisostvovali tudi bivši ministri. Na dnevnem redu so bile tudi volitve nove uprave, pri čemer se je pokazalo, da bivši ministrski predsednik dr. Milan Stojadinović nima več nobene zaslombe v Novem Sadu. Predlog, da bi ostala na čelu stara uprava, je bil namreč odklonjen s 104 proti dvema glasovoma.

* Prav lep in živ bo naš letošnji velesejem v Ljubljani od 3. do 12. junija. Razstavnimi prostori so že vsi zasedeni, na sejišču pripravljajo mobilizacijo trgovine in industrije. Videli bomo izdelke strojne in kovinske industrije, fino mehaniko, radijske aparate in elektrotehniko, razsvetljavo in kurjavo, kolosa, vozove, sport, kmetijske stroje in orodje, mline, lesno industrijo, pletarstvo, ščetarstvo, igrače, tekstilno industrijo in konfekcijo, klobučarstvo, čipkarstvo, usnje in konfekcijo, krznarstvo, papir in pisarniške potrebščine, kemično industrijo in fotografijo, živilsko industrijo, stavbarstvo, glasbila, steklo, porcelan, keramiko, bižuterijo in razne novosti. V zaokroženih razstavah bodo prikazani pregledi slovanskih narodnih ženskih izdelkov, vezenin, narodnih noš in ženskih ročnih del, dalje tobačnih izdelkov monopolske uprave, avtomobilov, motornih koles svetovnih znamk, pohištva in stanovanjske opreme, male obrti in turizma. Bo tudi razstava v zvezi z obrambo pred napadi iz zraka Marsikoga bo zanimalo tudi delo potapljačev vojne mornarice v 4 m globokem bazenu. Vsakemu se bo izpla-

čal ogled te naše propagandne gospodarske prireditve.

* Naši delavci bodo gradili nemške ceste. V Nemčijo odpotuje mnogo naših delavcev, ki bodo gradili ceste okrog Hamburga. Prva skupina krene na pot te dni.

* Znižane cene na železnici se bodo mogli poslužiti vsi, ki bodo potovali na letošnji pomladni velesejem v Ljubljano. Na postajni blagajni kupijo poleg cele vozne karte do Ljubljane še rumeno železniško izkaznico za 2 din. Ko bodo dobili potrdilo o obisku velesejma, bodo imeli s to izkaznico in s staro vozno karto brezplačen povratek. V Ljubljano lahko potujejo že od 31. maja do 12. junija, vrnejo pa se od 3. do 17. junija.

* Zdravljenje nog, odstranjevanje kurjih oces brez krvavenja in bolečin, zdravljenje nohtov in masažo nog bo odslej dalje v kopališču hotela Slon, v novem lokalu, izvrševal g. Dekanič, odlični strokovnjak, za ceno 9 din.

* Srečke Rdečega križa. Na 102. žrebanju srečk Rdečega križa 15. t. m. so bile izžrebane naslednje serije za amortizacijo: 60, 172, 229, 321, 583, 1452, 1477, 1644, 3716, 4363, 4959, 5013, 5334, 5469, 6142, 6434, 6611, 6810, 7158, 7279, 7376, 7420, 7433, 7849, 8044, 8666, 8924, 9024, 9286, 9374. Nadalje so bili izžrebani naslednji dobitki:

ser.	št.	dob.	ser.	št.	dob.
68	12	200.—	6098	40	50.—
302	97	50.—	6345	60	50.—
626	19	50.—	6888	39	200.—
676	3	50.—	7227	86	50.—
705	28	50.—	7416	16	50.—
1548	1	50.—	7525	71	200.—
2426	68	50.—	7563	70	50.—
2727	24	200.—	7956	79	50.—
3450	48	500.—	8464	18	50.—
3575	88	100.000.—	8606	51	50.—
3912	53	50.—	8858	6	50.—
4185	84	50.—	9158	50	200.—
5642	64	50.—	9350	94	50.—
5763	15	1.000.—	9823	34	50.—

* Tobačne srečke. Na 131. žrebanju tobačnih srečk so bile izžrebane za amortizacijo tele serije: 149, 265, 448, 1092, 1488, 1583, 1598, 1897, 1947, 2143, 2165, 2213, 2283, 2416, 2579, 2591, 2693, 2897, 3167, 3195, 3400, 3405, 3461, 3514, 3577, 4070, 4088, 4174, 4291, 4483, 4677, 4934, 5113, 5548, 5738, 5781, 5909, 6023, 6252, 6267, 6367, 6391, 6420, 6615, 6657, 6880, 6963, 7199, 7637, 7669, 7728, 7917, 8071, 8075, 8228, 8337, 8525, 8813, 9061, 9079, 9116, 9275, 9448, 9593, 9629, 9829, 9901. Nadalje so bili

izžrebani naslednji dobitki: serija 4144 št. 88 15.000 din; ser. 4903 št. 97 1.00 din; ser. 3808 št. 46 500 din; ser. 6898 št. 23 500 din; po 100 dinarjev: ser. 2251 št. 74, ser. 2466 št. 11, ser. 2594 št. 47, ser. 4257 št. 86, ser. 4331 št. 19, ser. 4446 št. 35, ser. 4451 št. 33, ser. 5217 št. 36, ser. 7073 št. 28, ser. 9000 št. 21; po 50 dinarjev ser. 724 št. 45, ser. 956 št. 44, ser. 5009 št. 10, ser. 5116 št. 1, ser. 6207 št. 67, ser. 6559 št. 59, ser. 6635 št. 32, ser. 7343 št. 98, ser. 8813 št. 30, ser. 9211 št. 8.

* Smrtna žrtev kamna v Vintgarju. Te dni je obiskala naše planine skupina nemških izletnikov. Hotela si je ogledati tudi Vintgar. Na praznik vnebohoda okoli poldneva so bili nemški izletniki v tem lepem kotičku naše zemlje. Ogledovanje Vintgarja pa zlasti ob tem času terja skrajno previdnost, ker se vsak trenutek lahko kje sproži kamen. Tako je žal bilo tudi tokrat. Kamen z viška je zadel 57-letno gospo Avguštino Schreiberjevo v glavo. Gospa Schreiberjeva je padla čez ograjo v vodo. Ko so jo s težavo privlekli iz struge, je bila že mrtva. Truplo prepeljejo v Področico, kjer je pokopnica živela.

* Grozna smrt v ognju. Nedavno ponoči je nastal v Rakovcu pri Karlovcu v dvoriščnem poslopju tvornice Bože Grižakovića požar. Ko so gasilci ogenj pogasili, so našli na pogorišču zglenelo truplo Mileta Boca. Mož je spal na senu, a je padel v pritličje, kjer se ni mogel rešiti.

* Samomor bivšega tvorničarja. V Ljubljani se je ustrelil bivši tvorničar Anton Jenko v glavo in bil takoj mrtev. Anton Jenko je bil po rodu iz Podreč pri Mavčičah. Obupen korak je napravil zaradi bede. Zapušča ženo in tri otroke.

* Župnijski kozolec v Slovenski Bistrici je zgorel. Te dni je zgorel v Slovenski Bistrici velik župnijski kozolec. Pravijo, da je bil ogenj najbrž podtaknjen iz maščevanja. Orožniki imajo za požigalci baje že sled.

* Smrt na prog. Nedavno se je odpravil z doma v Kicarju 36letni železniški zvančnik Ignac Repič, zaposlen pri progovni sekciji v Ptuj, češ da ima na postaji opravke. Repič se je res zvečer pojavil na postaji in tam izročil svoje kolo v shrambo, češ da ga bo po prihodu vlaka ob pol 9. spet vzel, da se vrne domov. Ko se je potniški vlak odpeljal, Repiča ni bilo od nikoder. Pozneje pa so ga našli razmesarjenega na prog. Vse kaže, da gre za nesrečo, ni pa izključen samomor. Pokojni Repič je bil splošno priljubljen. Bil je mirnega značaja in se opravljal službo zelo

»Jaz? Ne, hvala lepa, gospod župnik. Nočem, da bi me potem Ovsenek opravljal. Vse skupaj me prav nič ne briga in niti besede ne maram več o tem slišati.«

»Pomagati mi morate, da razveljavimo volitve.«

»To naj stori kdo drug! Če bom kaj rekel, se mi bodo ljudje smejali, ker vsakdo ve, da sem njegov sovražnik.«

»To ni prav.«

»Kaj ni prav?«

»Da ga sovražite. Tega človek ne sme storiti.«

»Gospod župnik, ne zamerite mi, toda zdi se mi, da ga nimate vi prav nič rajši od mene.«

»Motite se. Jaz opravljam samo svojo dolžnost kot duhovni pastir. Ne sovražim pa nikogar.«

Potočnik je obračal klobuk v roki in nemo strmel skozi okno.

Župnikove besede se ga niso prav nič prijele in samo čakal je, da bo slišal še kaj drugega.

»Ze pogosto sem opazil, da mislijo mnogi ljudje, da sem Šolarjev sovražnik,« je rekel župnik po kratkem odmoru.

»Da, marsikdo misli tako.«

»Pa so vsi v zmoti. To bi se moji duhovniški obleki slabo prilegalo.«

»No, tako se pač govori.«

»Vem, zakaj. Vsakdo, kdor opravlja svojo dolžnost, mora trpeti.«

»Zakaj se pa tako upirate, da bi bil Šolar župan?«

»Ker je to moja dolžnost in ker drugače ne smem. Šolar ni sposoben in primeren za takšno častno mesto v občini.«

Potočnik je presenečeno pogledal. Slutil je, da bo zdaj župnik odkril svoje kvarte.

»Tudi moj prednik bi se bil tej izvolitvi upiral,« je nadaljeval župnik Hrastovec.

»Gospod Kolar?«

»Da, on.«

»Pa nisem še nikoli nič takega slišal.«

»Do danes tudi nisem ničesar povedal, in zmerom bi bil molčal, če Šolar ne bi bil izvoljen.«

Hrastovec je vstal in vzel iz pisalne mize majhen list. Pomolil ga je Potočniku.

»Nimam naočnikov s seboj in ne morem brati.«

»Vam bom pa jaz prebral,« Gorenja vas, 16. junija 1889. Danes je bil že drugič pri meni preužitkar Ivan Šolar in mi hudo tožil, kako grdo ravna z njim njegov sin. Pokazal mi je sledove ran, ki mu jih je bil on prizadel. — Pripis: Andreja Šolarja sem poklical k sebi in mu očital krivično ravnanje z očetom. Prav nič se ni kesal in mi je odgovoril s surovimi grnjami. — Drugi pripis: Andrej Šolar je človek, ki bi se mu moral vsakdo ogibati in javno bi bilo treba ljudi posvariti pred njim. — Podpisan je gospod Kolar, župnik v Gorenji vasi. — Kaj pravite k temu, Potočnik? Ali ni po vsem tem moja dolžnost, da posežem vmes?«

Hrastovec je položil papir na pisalno mizo. Ni videl bežnega pogleda, ki ga je z njim ošinil Potočnik.

Ko se je župnik spet obrnil k njemu, je iznova gledal skozi okno.

»No?«

»Tega pa še nihče na vasi ni vedel. Stari Šolar se ni nikoli pritoževal. Mislim, da v

vsej Gorenji vasi ni nikogar, ki bi bil kdaj to slišal.«

»To vam že verjamem. Saj je prirodno, da tega ne bo govoril med ljudmi.«

»Ali se je mar izpovedal tako?«

»Če bi se izpovedal, bi jaz prav tako malo vedel kakor vi. Saj veste, kaj je spovedna molčečnost. Sam je prišel k župniku in mu povedal.«

»Da, da.«

»In najbrž je prosil gospoda, naj pokliče njegovega sina in ga ošteje.«

»Nikoli nismo tega slišali.«

»Verjamem, verjamem.«

»Da, da.«

»Ali pa mislite, da bom zdaj mirno gledal, če postane Šolar župan? Takšen nevaren človek.«

»In kaj mislite potem storiti, gospod župnik?«

»Na glavarstvo bom javil, kar vem.«

»Na glavarstvo? Tudi ti ne bodo mogli ničesar ukreniti.«

»Lahko odklonijo potrditev. In še nekaj, Potočnik. Poklical sem vas tudi zaradi tega, da bi po občini zvedeli za to stvar.«

»Da bi torej jaz naprej pripovedoval?«

»Da, to se pravi...«

»Gospod župnik, kar lepo vam povem, da se v to ne mislim spuščati. Saj bi ljudje še manj verjeli, če bi jaz pravil.«

»Saj ne mislim, da bi javno pravili, kaj ste pri meni zvedeli. Samo nekaterim izmed tistih, ki so proti Šolarju, bi lahko povedali. Morda se bodo potem ti pritožili.«

»Kdo pa mislite, da bo mačku obešal zvonec na rep? Jaz že ne.«

»Saj sem vam že rekel, da ne boste vi tisti.

vestno. Pokojni zapušta mlado vdovo in dva nepreskrbljena otroka. Blag mu spomin!

* **Stara žaga je zgorela.** V noči na praznik je v Todražah ogenj uničil žago posestnika Matije Jenka. Vsa zgradba je bila lesena in precej stara. Lastnik Jenko je izjavil, da je naložil dan pred požarom dopoldne v gašperček nekaj kuriva. Delal je potem ves dan do večera, a ni opazil ničesar sumljivega. Pečico je imel Jenko v zasilni, z lesa zbiti sobici kraj žage, cevi pa so bile speljane tako, da je zelo verjetno, da je pričelo tleti žaganje.

* **Samomor pod vlakom.** Te dni se je vrgel pod brzi vlak v bližini postaje Tezna raznašalec peciva Ivan Oman iz Dobrove. Nesrečnik je bil na mestu mrtev. Uslužben je bil pri peku Šoblu na Kralja Petra trgu v Mariboru in mu je poneveril večji znesek.

* **Strelna je zažgala domačijo.** V nedeljo zgodaj zjutraj je strelna zažgala hišo posestnika Franca Klinarja v Ločni pri Novem mestu. Hiša je z gospodarskim poslopjem vred zgorela do tal. Klinarjeva družina si je rešila le golo življenje. V hudem nalivu se je sosedom posrečilo rešiti iz hleva tri krave in več svinj. Na kraj požara so prihiteli gasilci iz Št. Petra, ki so po hudem trudu ogenj omejili.

* **Smrt na progi.** Na železniški progi v bližini predora v Košakih so našli razkosano človeško truplo. Bil je to 45letni delavec v košaški opekarni Franc Šalomon iz Dragučove, občina Sv. Marjeta ob Pesnici. Ne ve se, ali gre za samomor ali nesrečo.

* **Umrli je zaradi poškodb.** V Lazah pri Planini se je pripetila huda nesreča. Na vaški cesti je padla pod voz 13letna posestnikova hči Malka Urbasova in so šla kolesa čez njo. Nesrečnico so nemudoma prepeljali v splošno bolnišnico v Ljubljano, a je ostala zdravniška pomoč brezuspešna in je uboga Malka umrla.

* **V popolni duševni pobitosti je šel v smrt** mladi rudniški kurjač Štuklaj z Dola. Pokojnik je bil prikupen mladenič, ki je stal vedno v narodnih vrstah. Naj v miru počiva, prizadejim naše sožalje!

* **Effektna loterija rejcev malih živali.** Štirje motorji, 15 koles, spalnica, kuhinja, šiv. stroj, radijski aparat, harmonika, foto in drugo, vsega skupaj 400 krasnih dobitkov, so tudi letos namenjeni kupcem srečk II. efektne loterije rejcev malih živali v Ljubljani. Zrebanje bo 2. julija ob 14. uri pri Novem svetu na Gosposvetski cesti. Cene srečkam, ki so naprodaj v vseh ljubljanskih

Samo nekatere ljudi morate poiskati. Saj je vendar to občini v korist!

Samo zgaga bo nastala. Šolar ima dosti ljudi za sabo.

*Ljudje vendar ne bodo zmerom proti svojemu župniku. Če bodo zvedeli, da je imel tudi moj prednik pomisleke proti Šolarju, bodo vendar verjeli, da je na tem nekaj resnice. Se jim bodo že oči odprle!

Nekaterim že, toda dosti takih ne bo.

To je pa hudo žalostno.

No, da. Od danes na jutri se to ne more izpremeniti. Videli boste, da bo dosti sitnosti in preprirov.

To me ne moti preveč. Ta boj hočem izbojevati do konca. Zaradi spomina na svojega prednika.

Hrastovec je povzdignil glas. Toda iz njega ni zvenela sveta vna. Za besedami je skrival jezo, pravo zemeljsko jezo.

Potočnik je to jezo dobro čutil in se je veselil. Znal pa je svoje misli bolje skrivati kakor župnik. Njegove oči se niso iskrile kakor oči gospoda Hrastovca. Mirno so počivale na Marijini sliki nad pisalno mizo in potem ušle na knjižnico, kjer so ležale zaprašene knjige.

Prav dosti jih ne bo, ki bi podpisali. Toda nekoga le poznam, je potem dodal.

Kdo?

Smole. Toda nanj ljude ne dajo bog ve kaj.

Ime je ime. Sicer sem pa že tudi jaz mislil nanj. Smole bi bil človek, ki bi znal druge ljudi opozoriti.

Tudi meni se zdi, da bi bil za takšne reči prav primeren.

*In če pride potem kdo k vam in vas vpra-

trafikah in v pisarni zveze, Karunova 10 (tik za trnovsko cerkvijo), samo 5 din. Ker so srečke omejene le na najmanjše število, pohitite z nakupom, da ne bo prepozno.

* **Plaz je odnesel hišo.** Zaradi zadnjih hudih nalivov je v ponedeljek zjutraj plaz odnesel hišo Bricmana Jurija v bližini Slovenjega Gradca. Oče je v zadnjem trenutku rešil svoje tri otroke. Plaz je hišo razrušil in zasul. Bricman je vdovec, ki mu je lansko leto umrla žena ter mu zapustila tri nedoljetne otroke, za katere mora skrbeti. Potreben je hitre pomoči.

* **Razdejanje zaradi poplav.** Skoro po vsej Sloveniji so zaradi nalivov v soboto, nedeljo in v ponedeljek nastale večje ali manjše povodnji. Zlasti hudo škodo so napravile poplave na Krškem polju, ob Dravi, Pesnici, Dravinji in v Savinjski dolini. Opustošena so razsežna zemljišča s posevki in travo in ponekod tudi ceste.

* **Plaz je ubil delavca.** Blizu Bovca, kjer grade cesto, se je pripetila huda nesreča. Ko so izpodkopavali del rebri nad cestno traso, se je usedla plast zemlje. Plaz se je zrušil na 47letnega Petra Trebšeta iz Srpence in ga pokopal. Velika skala je Trebšeta zadela v glavo. Ko so ga tovariši rešili izpod usada, so ga naglo prepeljali v goriško bolnišnico, a mu ni bilo več pomoči.

* **Smrtna nesreča v tržaškem pristanišču.** Pred dnevi se je v tržaškem pristanišču zgodila huda nesreča. Carinski inspektor Lojze Lovat se je v nekem skladišču povzpел v 4. nadstropje in na zunanjem hodniku pregledoval blago. Nenadno pa je izgubil ravnotežje in padel na kamnita tla pred skladiščem. Umrli je v tržaški bolnišnici nekaj ur po nesreči.

* **Zaradi večjih sleparstev se je pred malim kazenskim senatom v Ljubljani zagovarjal elektrotehnik Jože Gabrovšek iz Ljubljane.** Obsojen je bil na eno leto in štiri mesece strogega zapora ter v izgubo častnih državljskih pravic za dve leti.

* **Razprava o roparskem napadu na krošnarja Štublarja.** Premožni krošnar Janez

ODVETNIK

Dr. JARC FRANCE

je otvoril svojo pisarno v Ribnici na Dolenskem v hiši »pri Lunču«, Gorenja vas št. 44 (poleg sodišča).

ša, mu vendar lahko potrdite, da ste zapiske mojega prednika sami videli.*

To bi že lahko storil, gospod župnik. Saj je res...

Lepo! Naj torej ostane pri tem. Pa pozdravljeni, Potočnik!

Hvaljen Jezus!

Potočnik je počasi odšel skozi vrata. Pred hišnim oltarjem se je že iz navade pokrižal.

Ko je zapuščal župnišče, se je pritajeno smehljaj. In sam pri sebi je še rekel: »Pravi, da ga ne sovraži...*

X.

Smole ni bil nikoli prav prida gospodar in pravi mož.

Svoje posestvo je dobil nezadolženo od očeta. Oženil se je v trgu in žena mu je prinesla s seboj prav čedno doto. Bilo je skoraj štiri tisoč goldinarjev.

Tako bi bil lahko imel prav lepo življenje, kajti njegovo posestvo ni bilo majhno. Bilo je za dva in trideset dni njiv in travnikov in za enajst dni gozda.

Toda že takoj, ko je prevzel posestvo, je začel slabo gospodariti. Za delo ni imel pravega veselja, ne pravega razumevanja. Najboljše na njem je bil njegov jezik. O vsakem človeku na vasi je vedel, kaj ima in česa nima, kako gospodari in kako bi moral.

Zmerom ste ga lahko srečali v gostilni in najhujša nevihta ga ni zadržala, če so v kakšnem bližnjem ali oddaljenem kraju kegljali za dobitke. Tudi pri kvartah se je počutil kakor doma.

Poleg tega pa je hotel dvigniti svoje posestvo in pokazati vaščanom, kako se prav gospodari. Kupoval si je najnovejše poljedelske stroje in najboljše konje ter preizkušal vse

Štublar iz Velikih Lašč pri Suhorju je šel nedavno zjutraj z doma v Metliko, da se odpelje po opravkih v Črnomelj. Med potjo pa ga je napadel 26letni Ilija Drkusić iz Drage, da bi ga oropal. Ustrelil je z lovsko dvocevko dvakrat vanj. Zadel ga je v ramo, roko in levo stran glave. V bolnišnici so ugotovili, da so šibre hudo poškodovale Štublarja. Štublar je sicer okrevaj, vendar je telesno uničen. Šibre ima še vedno v glavi in v prsih. Ob napadu je imel pri sebi 1379 din, katerih se Drkusić ni polastil. Drkusić je po napadu zbežal proti Metliki, naposled pa se je vrnil domov v Drago, kjer so ga orožniki prijeli. Trdovratno je zanikal krivdo in je tudi ni priznal na razpravi. Veliki senat je obsodil Drkusića na sedem let robije, na trajno izgubo častnih pravic in na stroške v bolnišnici. Obsojenec kazni ni sprejel in je jokajoč poudarjal, da je nedolžen.

* **Zaradi vlomov.** Pekovski pomočnik Jože Turner iz Kobilja se je izdajal za trgovskega potnika in je lani v jeseni več mesecev živel od samih vlomov. Sodniki v Ljubljani so mu zdaj prisodili pet let robije.

* **Uboj v Sevnici pred sodiščem.** Pred okrožnim sodiščem v Celju se je zagovarjal Franc Rogel iz Sevnice ob Savi zaradi uboja Jožefa Brinovca. Rogelj je bil obtožen poboja, vendar se je sodišče prepričalo, da je Rogelj le prekoračil silobran in ga je obsodilo na šest mesecev zapora.

* **Nevaren tihotapec prijet.** Mariborskim orožnikom se je posrečilo prijeti zloglasnega tihotapca Antona Galiča iz Zagreba, pri katerem so našli 400 vžigalnikov, več tucatov igralnih kart in razno drugo tihotapsko blago.

* **Za 500 din je izvršil umor.** Na potu med Kalcami-Naklom in Velikim Pudlogom so nedavno našli umorjenega posestnika Škvarca Jožeta iz Kalc-Nakla. Orožnikom je uspelo, da so kmalu prijeli zločinca. Dognalo se je, da je domača dekla Marija Liparjeva iz sovrastva do gospodarja najela 31letnega hlapca Baniča Ivana, ki je nato Škvarca ubil. Oba sta bila aretirana in sta zločin priznala. Z njima vred so prijeli tudi Škvarčevo ženo Marijo in njeno nečakinjo, ki sta za umor vedeli, a ga nista prijavili. Ali sta kaj sokrivi, bo pokazala preiskava.

* **Zučkova oproščena.** Pred sodnikom poedincem v Celju se je zagovarjala trgovka in ločena žena Ana Žučkova iz Tepanja pri Konjicah zaradi odprave telesnega plodu. Ana Žučkova je bila, kakor znano, zaročenka orož-

novotarije, ki so jih v časnikih hvalili podjetni trgovci.

Če je odkril kaj novega, je še rajši sedel v gostilni in na široko pripovedoval ljudem. da bo on pokazal, kaj se pravi dvigniti ljudsko blagostanje.

Dolgo pa pri svoji vnemi ni ostal. Čez kratak čas je bil najnovejši stroj ali pa najboljši konj že prav poceni drugim na razpolago in tako so dobili ljudje pri njem za malenkost tisto, kar ga je prej stalo debele denarje. Kupil si je umetnih gnojil, da so potem ležala za hišo in se izpridila.

On sam pa je takrat že spet pridno kvartal ali pa kegljal.

Seveda pri takem gospodarstvu njegovo posestvo ni moglo kaj prida napredovati.

Najprej je napravil gotovino, ki mu jo je bila žena prinesla k hiši. Potem se je, kakor vsi slabi gospodarji, lotil gozda, in ko je bilo poslednje deblo razžagano v deske, si je začel denar izposojati.

V začetku ni imel pri posojanju težav. Prvi dve hipoteki sta bili hitro pod streho, toda za tretjo je potreboval že precej časa, preden se mu jo je posrečilo dobiti. Takrat bi bil imel Solar priložnost, da si pridobi njegovo hvaležnost. Toda možak te prednosti ni znal izrabiti. Smoletu je dejal, da samo norci posojajo kvartačem, in da je dvakrat sramota za oženjenega kmeta, ki ves dan samo kvarta in keglja s smrkavci in hlapci.

Smole ni pokazal, da bi ga bile te besede ujezile. Grizle so ga pa le in prisegel si je, da se bo že maščeval človeku, ki ga je odpravil s takšnimi nasveti.

(Dalje prihodnjič)

niškega kaplarja Milana Bajagića, ki je letos februarja v obupu streljal v Tepanju na njo ter v Oplotnici ustrelil orožnika Jovana Jokovića, ko ga je hotel ta aretirati. Obtoženka je priznala, da je splavila, zanikala pa je, da bi si bila dala odpraviti plod. Kot priča je bil zaslišan tudi Milan Bajagić, ki je izpovedal, da je čul, kako si je dala Žučkova odpraviti plod. Žučkova mu je prej nekoč dejala, da nalašč opravlja težja dela, da bi splovlila. Pozneje pa mu je rekla, da pojde v Zagreb, kjer si bo dala odpraviti plod. Ker pa za krivdo ni bilo tehtnih dokazov, je bila Žučkova oproščena.

*** Preiskava o Slovenski banki končana.** Kazenska preiskava proti ravnatelju Slovenske banke v Ljubljani Miroslavu Jankoletu se bliža koncu. Preiskovalni sodnik Dremelj je doslej zaslišal nad 100 prič, sodna izvedenca pa sta pregledala obširen material, ki je zbran v bivši porotni dvorani. Kakor kažejo dozidajšnje ugotovitve, je Slovenska banka poslovala izredno preprosto in je že leta 1927. izgubila vso delniško glavnico. Od takrat se je prezadolženost večala od leta do leta. Prezadolženost Jankoletove banke je dosegla za naše razmere naravnost bajno višino, saj gre v milijone dinarjev.

*** Pot do blagostanja, sreče in neodvisnosti** Vam pokaže Hranilna posojilnica »Moj Dom«, Ljubljana, Dvořakova 8. Prospekti brezplačno

*** Čevlje, ostanke raznih fazon, poceni prodaja** Stermecki, Celje.

Popotnikova torba

Grozna povodenj okoli Vuzenice

Vuzenica, v maju.

V noči od nedelje na ponedeljek so hudi nalivi izpremenili naša potoka Plavžnico in Požarnico in njuno nadaljevanje Cerkvenico v grozen hudournik. Voda je odnašala mostove, jeze, obcestno zidovje, drevesa, skale in les ter mnogo tega nakopičila ob izlivu v Dravo. V velikem delu je tekla voda kar po cesti, ki jo je na več mestih docela uničila; čisto odnesla je kose glavne ceste pri Žgajnarjevi žagi, pri Prohartu in nad Glažerjevim križem.

Ko so srčni možje pomagali žagarjevi družini Pečovnikovi, da se je rešila, bi bil skoraj plačal svojo pomoč z življenjem mladi Miha Kolman. Z veliko težavo je še uspelo rešiti njega in Pečovnikove. Naposled je voda podrla tudi nov betonski most pod železniškim viaduktom. S tem je za nekaj časa prekinjen ves vozni promet z železniško postajo.

Ko je v ponedeljek popoldne zopet lilo, je voda ponovno narasla in je ogrožala tudi že hiše pri Glažerjevem križu. K sreči pa je potem voda začela padati, tako da do večje nesreče ni prišlo. Poleg zasebnikov, ki jim je odneslo jezove, žlebove, kozolce in mnogo lesa, trpita največ škode občina, ker je vsa banovinska subvencionirana cesta razdrta in bo treba to in betonski most takoj popraviti, odnosno obnoviti in trška komuna, kateri je voda, odnesla ne le mnogo dreves, temveč tudi uničila vse razsežno ozemlje ob Cerkvenici.

Prebivalstvo upa, da bodo oblastva nudila vso pomoč, da se vsaj promet čim prej vzpostavi. Celotna škoda presega milijon dinarjev.

V rogaški okolici je toča vse zbila

Žetale, v maju.

Že tako je vsa naša širša okolica Rogatca siromašna, pa jo še povrh skoraj vsako leto tepe šiba božja v obliki toče. Predzadnji petek popoldne so se privlekli črni oblaki med Donačko goro in Dobovec. Vsula se je debela toča nad vasi Sv. Jurijem, Donačko goro, Žalami, Žahenbercem, Dobovcem in Trličnim v rogaški občini in Prevolami in Medgorjem v žetalski občini ter uničila v širo-

kem pasu vinograde in sadovnjake. Nadalje je sklestila fižol, oves, rž, pšenico, ječmen pa do polovice. Nasute je bilo toče do 15 centimetrov na debelo, tako da je bila Donačka gora dan nato še vsa bela. V strmih legah pa je vrhu tega še naliv odnesel rodovitno zemljo z nasadi vred.

Občini Rogatec in Žetale sta javili nesrečo sreskemu načelstvu v Smarju pri Jelšah. V obe občini je prišel kmetijski referent in si v spremstvu zastopnikov občin ogledal posledice nesreče. Škodo so ocenili, kolikor se je dalo. Prizadeto prebivalstvo nujno potrebuje pomoči.

Naši na tujem

Iz Hamborna-Neumühla (Nemčija) nam pišejo: Naše jugoslovensko pevsko društvo »Zvon« je imelo nedavno občni zbor, na katerem je bil izvoljen tale odbor: prvi predsednik Kristjan Švikert, drugi Jakob Gale, častni predsednik Jakob Sešek, tajnik Mihael Kosmač, blagajnik Ivan Pukšič, preglednik blagajne Mihael Lampič in Ivan Dolšek, odbornika Franc Jereb in Emil Sešek. — Jugoslovensko narodno žensko društvo »Zvon« pa si je izvolilo tale odbor: prva predsednica Karolina Sešek, druga Cveti Švikert, prva tajnica Frančiška Gričnik, druga tajnica Frida Kosmač, prva blagajnica Avgusta Dolšek, druga Angela Garbadi, preglednici blagajne Frančiška Gale in Uršula Pistovšek, odbornici Frida Križek in Neža Kosmač. Zborov sta se udeležila tudi zvezni predsednik g. Pavle Bolha in zvezna predsednica ga. Korentova.

Iz Prekmurja

Prekmurski teden. Vse Prekmurje se z veliko vnemo pripravlja na Prekmurski teden, ki bo od 17. do 26. junija v Murski Soboti. Na tej prireditvi bo Prekmurje pokazalo, kaj premore na gospodarskem in kul-

turnem področju. Pričakuje se velik obisk domačinov kakor tudi iz ostale Slovenije.

Mlin na Muri je zgorel. Nedavno je v Peškovcih v Prekmurju zgorel tamkajšnji mlin, pretekli teden pa je zgorel velik mlin v Satahovcih pri Krogu nedaleč od Murske Sote. Mlinar Alojz Rituper je prejšnji dan vse popoldne mlet turščične storže. Zvečer je zaklenil mlin, v ranih jutrnjih urah pa je vso okolico prebudil velik ogenj, ki je v kratkem času uničil ves mlin. Ker je ogenj nastal v tako nenavadnem času, so ljudje prepozno prihiteli na kraj požara, da bi mogli še kaj rešiti. Mlin je bil eden izmed največjih, kar jih je ob tej obali vzdolž Mure, in je bil last sedmih posestnikov. Zavarovan je bil komaj za polovico vrednosti. Kakor se je ugotovilo, je pri mletju zaradi prevelikega pritiska skočila iskra na suhi izmletek turščičnih storžev, ki je tlel nekaj ur, dokler ni v pozni nočni uri nastal velik ogenj.

Novi most v Martjancih je že dograjen in izročen prometu. Veljal je nad 200.000 din. V zvezi z gradnjo mostu sta bila uravnana tudi cesta in struga potoka. V letošnjem letu so v območju okrajnega cestnega odbora v Murski Soboti nameravane še tele gradnje: most čez Krko v Šalovcih (ki bo z uravnavo ceste veljal okrog 350.000 din) in most čez Ledavo v Perčotči (ki bo veljal 90.000 din), zraven pa še štirje manjši železobetonski mostovi.

HRANILNE KNJIZICE

vseh denarnih zavodov, 3odstotne obveznice, bone, delnice itd., valute (tuji denar) vseh držav — kupimo takoj in plačamo najboljše.

BANČNO KOM. ZAVOD

Maribor, Aleksandrova cesta 40
Prodaja srečk državne razredne loterije.

Listnica uredništva

Črna. Preveč osebno. Take vesti se potem navadno izkažejo za pretirane, zaradi česar nastanejo tožbe, a tiskovni paragrafi so hudi.

Kadar padajo po zelenju oblaki kobilic

Strašna šiba božja so kobilice. V sredni Kaliforniji so na ozemlju 1600 hektarov uničile nedavno vso setev. Za njimi ni ostalo drugega kakor gola stebela. Pa še 8000 hektarov najrodovitnejše zemlje južno od San Franciska je v nevarnosti. Skušajo jim preprečiti selitev z 80 km dolgo ognjeno steno. Priča nekega takega kobiličjega napada je opisal to strašno nesrečo takole:

»Vroč poletni dan je, nebo je čisto kot ribje oko. Bombažni nasadi so že visoki, trdno stoje tolsta stebela, obeta se dobra letina. Kmetje zadovoljno gledajo po zeleni ravnini. Nenadno pa se nebo potemni. Izza obzorja lezejo črni oblaki, ki drve po nebu čedalje bliže. Že se sliši čudno šumenje, ki postaja čedalje močnejše. Kakor ostro brnenje nekih motorjev, ki delujejo v popolnem redu. Oblak je že nad pokrajino. Stenilo se je. Ušesa in dušo napolnjuje le to neznosno brnenje, ki spet počasi pojema, kajti oblak se je utrgal in debele kaplje padajo na zemljo. V silnem nalivu pada na lepo zelenje dež kobilic. Milijoni in milijoni kobilic kapljajo v nepretrganem curku izpod temnega neba.

Ljudi obide groza in vseprek beže v zavetja, da kobilice ne bi padale nanje, ker z bodičastimi nogami bodejo kožo kakor z žago, in če začno gomazeti po telesu in zaidejo pod obleko, je konec lahko tudi smrt. Človek se tega naliva ne more otresti, ne sproti na sebi uničevati. Po tleh vse gomazi in nastane čudno pokanje: zelenje izginja pod ostrimi zobmi te kobiličje nesreče. V nekaj minutah stoje po pokrajini samo še prazna stebela. Vse listje, vse grmovje, vse,

kar je zemlja pognala mehkega, je izginilo. Kjer so bili še pred nekaj minutami košati bombaževi grmički, je zdaj prazno vejevje. Sadno drevje stoji prazno, kakor bi bilo pozeblo. Med vejami pa še gomaze kobilice druga pri drugi in se gnetejo za zadnjimi listi. Vse je kakor od solnca ožgano. Tla pokriva do 15 cm debela povodenj kobilic, v kateri se vse premika, vse leze sem in tja. Za kobilicami ne ostane nič, ne za žival, ne za ljudi.»

Sv. pismo imenuje kobilice šiba božjo, prebivalstvo argentinske Pampe pa jih imenuje božja krčela. Marsikateri narod v tropskih krajih je po obisku teh črnih oblakov že trpel tako lakoto, da so ljudje v trumah umirali. Potujoče kobilice, ki pridejo ko vihra, požro na zelenju več kakor same tehtajo. Neki evropski farmer v Afriki je na svojem posestvu sušil kavo in bombaževe kosmiče. Prišel je oblak kobilic, ki so vse požrle, pa ne samo kavo in bombaž, ampak tudi rjuhe, na katerih sta se kava in bombaž sušila.

Borba proti kobilicam je zelo težavna. V Palestini, Mezopotamiji, Egiptu in Argentini, kjer je ta nadloga posebno pogosta, uprizarja prebivalstvo proti njim prave vojne pohode. Borba se začne, ko so kobilice še v jajčecih. Zemljo globoko preorjejo ali prekopljejo ter poberejo in uničijo jajčeca. Trdo in naporno je to delo. Postavljajo tudi barikade iz pločevine, po pet metrov visoke, ki jih kobilice, ko še nimajo razvitih kril, ne morejo preskočiti. Nagnetejo se pred njimi v velikih kupih in jih skušajo v ovinu obiti, tedaj pa prebivalstvo plane po

njih in jih potolče. Kadar pa imajo kobilice že krila in letajo iz pokrajine v pokrajino je boj z njimi napornejši, ker se je treba gibati v neposredni bližini te gomaze strahote, katere poseben vonj in šumenje jemlje pogum. Metalci ognja mečejo vanje dolge plamene in dim, lovska letala jih škrope s strupi, parni valjarji se vale preko požarne golazni in jo meljejo.

Dež, če pride pravočasno, kobiličjo zalego zelo uničuje. V Salt Lake Cityju v ameriški državi Utahu stoji spomenik iz marmorja: na visokem belem stebru stojita dva bronasta galeba. Hvaležno mesto ga je postavilo v spomin neki vrsti galebov, ki je

pa žal že izumrla in ki je bila največji sovražnik kobilic. Ti galebi so nekako pred sto leti mesto in vso deželo rešili poplave kobilic. Ko je iz daljave privršel temni oblak kobilic, se je vzdignilo v zrak na tisoče teh galebov in se pogumno zapiralo med nje in jih začelo ugonabljeti. Še danes se med prebivalstvom pripovedujejo zgodbe o prizorih tega boja med kobilicami in galebi. Boj je trajal potem še ves teden. Galebi so ves čas z enako krvoločnostjo ugonabljali vršečo golazen. Po enem tednu se je pokrajina umirila, kobilic ni bilo več. Od tedaj velja v državi Utahu galeb za sveto žival.

Čez Tiho morje se selijo trume pajkov

Iz Avstralije je v San Francisco priplula neka ladja, katere moštvo je pripovedovalo o žudnem dogodku, za kakršnega še ni zadovoljive znanstvene razlage. Povedali so namreč, da velike trume pajkov po Tihem morju romajo proti Ameriki. Pripovedovanje mornarjev je potrdilo poveljstvo ladje. Isto so storili tudi potniki drugih ladij, ki so prepotovali isto progno.

Sredi Tihega morja so potniki in mornarji od daleč opazili na morju čudne madeže. Bilo je nekaj modrega, kakršno morje samo ni nikoli. Ko so se madežu približali, so videli, da se je v tisti lisi gibalo na tisoče in tisoče živih bitij. Parnik je plul po sredi te žive trume. Kmalu za njim se je umazanomodra gmota spet sklenila in se pomikala v svoji smeri naprej.

Nekaterim parnikom se je pojav zdel tako nov in nenavaden, da so nekaj teh živali skušali potegniti na krov. Pa je bilo to zelo težavno, preden so posodo z morskovo vodo potegnili do krova, so urne živalce že poskakale v vodo. Nekaj pa so jih le ujeli, toda na ladji so živalce kmalu poginile. Le omenjeni parnik je pripeljal tri žive v San Francisco. Živalce ima-

jo zelo dolge in tanke noge kakor vodni pajki sploh in izredno lahka trupelca. So pa neke čudne modre barve. Pomikali so se po morju izredno urno in lahkotno kakor po suhem. Tudi ko je parnik dvignil na morju visoke valove, jih to ni motilo. Mirno so nadaljevali svojo pot in niso zgoreli smeri.

Tak pojav na morju je tudi za znanstvenike nekaj novega. Odkod naj bi ti pajki prihajali in ali so škodljivi ali ne, je še uganka. Ko so jih dvigali na parnike, so ujeti pajki sikali, in to sikanje se je kmalu razširilo na vso trumo. Kaže, da so pajki drug drugega svarili pred nevarnostjo. Po površini, ki so jo pajki na morju pokrivali, sodijo, da jih je bilo v trumi več milijonov.

PRI ZDRAVNIKU

Zdravnik: »Vi torej ne kadite? No, nič ne de, vam pa prepovem kaj drugega.«

NA PRAVEM OSLU JE BOLJŠE

Mihec jaha stričkovo koleno in striček ga vpraša: No, Mihec, kako ti je to všeč?

»Prijetno je, striček, toda na pravem oslu se prijetneje jaha.«

Čez pol stoletja omejen podzemski požar

Leta 1884. je nastal v preinogovnikih pri New Streitswilleu v Ohio v Ameriki požar, ki je v nekaj tednih zajel podzemlje obsežne pokrajine. V kasnejših letih so se posledice tega ognja začele kazati tudi na površju. Na stotisoče hektarjev gozda in rodovitnega polja je uničila vročina, ki je prihajala iz notranjosti in sušila prst. Hiše so začele pokati in prebivalci so jih zapustili. Ceste so postale nerabne, cerkve in šole je moralo oblastvo zapreti, ker se je bilo bati, da se ne bodo zdaj zdaj podrle. Veliko teh stavb se je med tem zgradilo. Glavno mesto vse pokrajine New Streitswille, ki je bilo pravo mesto rudarjev in rudniških delavcev, se je v letih izpraznilo. Vsa pokrajina je danes skoro izpraznjena.

Vsi dragi poizkusi, da bi ogenj omejili, so ostali brez uspeha. Ogenj se je plazil za žilami premoga in predrl tudi cementne stene,

ki so jih na posameznih mestih postavili, da bi ogenj ne napredoval.

Slednjič so oblastva sklicala posvet strokovnjakov, ki so napravili nov načrt. Ko so spoznali, da ognja ni mogoče udušiti, so šli samo za tem, da rešijo sosedne rudnike v Hocking Walleyu, ki predstavljajo milijardno vrednost, in so bili tudi v nevarnosti, da jih ogenj uniči. Z dinamitom in najmodernejšimi vrtnalnimi napravami so izdolbili okrog in okrog gorečega podzemlja špranje, v katere so vbrizgali neizmerne količine gline, da so tako doslej besneči ogenj omejili. S tem so žile premoga prekinili in jim vsilili kot nadaljevanje glino, ki ognju ne bo več dajala netiva. Dela so bila silno naporna in dolgotrajna, vendar pa se je izkazalo, da so ognetjavili, da se ne širi še naprej. Kar pa je ogenj doslej zajel, bo pogorelo do konca. Kadar ves ta premog pogori, bo tudi ogenj ugasnil.

× **Rusija je podaljšala kadrski rok** za vse obveznike, ki služijo pri vojni mornarici in pri protiletalskem topništvu. Ruska vojska v obmejnih in v obalnih krajih je v popolni pripravljenosti.

× **Zaprte katoliške šole.** »Osservatore Romano« je objavil pastirski list berlinskega škofa, v katerem čitamo, da so v večini župnij v Berlinu in v pokrajinah Brandenburg in Pomorjanski že od velike noči zaprte vse katoliške šole.

× **Japonski grozi denarni polom.** Japonsko finančno ministrstvo je izdalo odlok, po katerem se mora na dan 1. junija prijaviti in po-

pisati vse zlato na Japonskem, ne glede na to, v kakih oblikah je, in ne glede na to, kdo je njegov lastnik. Vse popisano zlato bo zaplenjeno v prid državne blagajne. Za ta korak se je odločila vlada pod silo razmer. Državne blagajne so prazne in izčrpane so vse zaloge, ki so jih porabili za nakup sirovin za vojno industrijo. Kljub silno povišanemu davkom državni dohodki vedno bolj padajo in Japonski grozi po sodbi finančnih strokovnjakov polom. To najboljše dokazuje dejstvo, da je morala vlada poseči zdaj že po zlatnini. Japonska vlada je skušala dobiti večje posojilo v tujini, toda od svojih zaveznikov ne more ničesar dobiti, dru-

ge države pa so zaradi japonske politike odklonile vsako posojilo.

× **Preprečena zarota proti Rooseveltu.** Ameriški listi objavljajo uspehe preiskave o zaroti proti predsedniku Rooseveltu in o pripravah za nekakšen državni prevrat. Zarota je bila zasnovana v taboru ameriških desničarjev, ki jih vodi neki George Deatherage v Albaniju. Denar za svoje prevratno početje so zarotniki dobivali iz tujine.

× **Vsak teden nova vojna ladja v Angliji.** V naslednjih 12 mesecih bodo na Angleškem vsak teden splovili novo vojno ladjo. Nove vojne ladje angleške mornarice so trdno zgrajene in v vsakem pogledu prvovrstni izdelki.

× **Kako Švedi ljubijo svojo zemljo.** Švedska zveza kmetovalcev si je med drugim zastavila tudi nalogo, da ugotovi, koliko kmečkih rodbin na Švedskem živi na svojih zdajšnjih posestvih že nad 200 let. Gospodarji starih posestev so bili odlikovani z diplomami. Doslej je prejelo diplome 300 kmečkih rodbin, upajo pa, da se bo njihovo število še dvignilo. Med tistimi, ki so dobili to priznanje, so tudi takšne kmečke rodbine, katerih zvestoba do rodne grude sega daleč v srednji vek. Tako je na primer nek posestnik velike kmetije v jämtlandski pokrajini lahko navedel svojega prvega prednika iz leta 1320. Neke druga kmetija, ki jo ima v posesti vedno ista rodbina, obstoji tudi že od leta 1336. V 15. stoletju je tisti kmet imel še več drugih posestev, ki so ostala last njegovih potomcev do danes. Veliko pozornost zbuja občina Kristdala, v kateri je vsa zemlja ostala iz dobe reformacije v posesti istih rodbin.

× **Poraba mesa v Nemčiji se krči.** Pomanjkanje mesa v Nemčiji postaja občutno. Zaradi tega je bil minister za kmetijstvo prisiljen izdati posebne predpise. Vsak mesar mora imeti seznam svojih odjemalcev in samo njim sme prodajati meso in mesne izdelke. Oblastva priporočajo ljudem, naj po možnosti uživajo več rib in manj mesa, kajti vnaprej se bo ubijanje živine zaradi prehrane skrčilo za trideset odstotkov.

× **Mrtva mati je rodila živega otroka.** Šest in dvajsetletna žena je prispela s svojim možem inženjerjem iz Afrike v London samo zaradi poroda. Zdravniška preiskava je ugotovila, da bo žena, kadar nastopi čas, rodila dvojčke. Inženjer je po tej ugotovitvi izročil svojo ženo v najboljšo oskrbo. Dan poroda je prišel in mlada mati je dala življenje prvemu otroku. Kmalu po porodu pa je obšla mater tako huda srčna slabost, da ji je podlegla. Štiri minute po smrti je prišel na svet še drugi otrok. Novorojenčka sta zdrava, mater pa so pokopali.

× **Predpotopnega zmaja so videli.** V Visokih Pirenejih so ženske nabirale v gozdovih šmarnice za prodajo. Zdajci pa so zagledale več metrov dolgega kuščarja. V silnem strahu so zdirjale domov. Četa pogumnih mož je takoj šla na pot, da pošast ujame, a je ni bilo več. Tako poroča časopisje, ki pa sicer zgodbi nič kaj ne verjame. Pirenejsko ljucstvo je baje splošno prepričano, da žive v tamkajšnjih gozdovih pošasti. L. 1892 se je vrl podeželski župnik, ki se je vračal domov, na smrt prestrašil, ko je nenadno srečal nad dva metra dolgo kuščarico. Ob istem času je neki kmet, ki je večerjal pod hrastom, zagledal velikansko kačo. Pošast, ki je bila ovita okrog mogočne veje hrasta, se je začela nenadno odvijati in se pomikati proti njemu. Seveda je kmet pobegnil. Znanstveniki menijo, da so te pošasti zrasle najbrž iz bujne domišljije.

× **Po samcih deduje država.** Bolgarski državni zbor je sprejel zakonski predlog, ki določa, da pripade zapuščina samcev državi blagajni. Samski moški ne bodo v bodoče mogli več prostovoljno razpolagati s svojim imetjem. Samci, stari nad 25 let, se ne bodo v bodoče sprejemali v državno in občinsko službo.

× **Poljaki nočejo münchenskega piva.** Poljaki so se začeli izogibati nemškega blaga. Po vsej Poljski ne prodaja nihče več nemških časopisov in nihče več ne pije münchenskega in celo ne plzenskega piva. Na Poljskem je dobiti danes v gostilnah samo pivo poljskega izvora.

NAPISAL MIRKO BRODNIK

Srce v okovih

ROMAN

29

»Zakaj ne?« se je nasmehnil. »Kaj se mi ne poda?«

Prosil jo je, da mu je posodila škarjice, da bi si z njimi brado obrezal. Dala mu jih je, ko pa je videla, kako jih nerodno drži v roki, mu jih je spet vzela in se sama lotila tega dela. Časih ji je roka malo zadrhtela, naposled pa se ji je le posrečilo, da mu je brado vsaj za silo porezala.

Veselo se ji je zahvalil, ko se je spet pogledal v zrcalce.

»Kdo bo zdaj rekel, da nisem Rus?« je vprašal.

Vlak je hitel proti jugu. Mimo okna so letele goste iskre kakor tanki križajoči se ognjeni trakovi. Počasi je postalo v vagonu vse tiho. Trudnost je prevzela vse potnike. Nad njo se je naslonila v kot in si zagrnila obraz s kožuhom. Kmalu je zaspala. Malo nato je spal tudi že Branko. Budna sta ostala samo Janez in Mitja.

Mladega Rusa veselost ni minila. Pripovedoval je Janezu zgodbo svojega življenja.

Štirinajsto poglavje

MITJEVA ZGODBA

»Dolgo je že, kar nimam več staršev,« je pripovedoval Mitja. »Mati mi je umrla, ko sem bil še čisto majhen. Komaj se je še spomnim. Samo to vem, da je bila zelo dobra z mano. Oče je bil uradnik, toda ko je izbruhnila vojna, je moral iti na fronto in je kmalu padel. To je bilo takoj v začetku vojne. Takrat sem še hodil v šolo. Stanoval sem pri neki teti, kjer se mi ni dobro godilo. Toda ne v mestu, kjer ste me dobili, ne, bilo je na kmetih, daleč zunaj v neki vasici.

V šolo sem hodil rad, toda zaprli so jo pred dvema letoma. Učitelj je moral iti na bojišče, stari pop pa, ki nas je učil verouk, je umrl. Novi, ki so nam ga poslali, se ni hotel ukvarjati z otroki. Tako je bilo konec mojega šolanja in začela se je prostost, ki mi je razen tete ni nihče omejeval.

Nekoč pa sem napravil neumnost. Bilo je pozimi in drsali smo se. Jaz sem bil toliko predrzen, da sem šel na led, ki je bil še pretanek. Vendar sem imel srečo in se mi ni nič zgodilo. Ko sem bil čez, sem se začel zvedati norčevati iz drugih, ki se niso upali za menoj. Tako je prišlo, da se je končno uvažal sin nekega bogataša in se zagnal na led. Do srede je srečno prišel. Tam je padel in začel pokati. Konec je bil, da se mu je udarilo in komaj sem še toliko utegnil, da sem skočil za njim in ga potegnil iz ledene vode, preden ga je odnesla. Lahko si mislite, kaj je potem! Komaj je bil zunaj, že zaslišim glas njegovega očeta, ki ga je klical. Naglo se skrijem in prisluškujem. Ujel sem samo to, da je klical in vpil. Ko sem jel klicati proti domu, je klical za menoj, da mi ne navije ušesa, da pove moji teti in še mami. Tega sem se ustrašil, zakaj moja teta je bila strašna kadar se je razjezila. Kakor maj je pihala...«

Sam se je zasmel tej primeri in potem nadaljeval:

»Tako je prišlo, da sem pobegnil od nje. Še preden je mogel fantov oče priti k njej in ji povedati, kaj se je zgodilo, sem že pobegnil svoje cunje in izginil. Tri dni sem hodil po šoli. Poznal sem pot v mesto in sklenil sem se mahitati tja. Ponoči sem hodil, podnevi pa sem poiskal kak senik in se zaril v seno, da me ni zeblo. Tako sem vse dneve prespal. Neko jutro sem prišel v mesto.

Lačen sem bil, da se je kar vame videlo. Na poti sem še kdaj srečal človeka, ki mi je podaril kako malenkost, da nisem od lakote umrl, v mestu pa je bilo težje. Čul sem, da me iščejo. Teta je najbrž obvestila orožništvo, da sem ušel, in iskali so me povsod. Ker mi je življenje v mestu in prostost bolj ugajala kakor puščoba v tistem našem vaškem gnezdu, sem rajši pazil, da me niso dobili. In postal sem potepuh.«

Janez se mu je čudil. Od petnajstletnega

fanta, ki ga je poznal samo z vesele strani, ni pričakoval takih resnih besed in takega zbranega pripovedovanja.

Tedaj se je Mitja spet oglašil.

»Da, potepuh sem postal. Poiskal sem si družbo nekaterih fantov, ki so bili kakor jaz, in skupaj smo se tolkli skozi življenje. Stanovali smo, kjer smo našli kaj primerne. Časih po zapuščenih hišah, ki jih v mestu ni manjkalo, časih kje drugje, kakor je naneslo. Živeli prav tako. Kadar smo morali, smo delali, kadar ni bilo treba, ne.

Potem so počasi pozabili name in lahko sem se na cesti pokazal, ne da bi se mi bilo treba bati, da me orožniki primejo in odvedejo nazaj k teti. Nu, mislim, da tudi ona ni preveč žalovala za menoj. Morda je bila celo vesela, da se je iznebila skrbi za mene.

Nihče nas ni mogel ugnati. Delali smo neumnosti, kjer smo le mogli. Z drugimi otroki se nismo dosti družili. Ni nam bilo mnogo do tega že zato ne, ker so matere svarile svoje otroke pred nami. Bog ve zakaj.

Napravili smo sto neumnosti.«

In tako mu je povedal vse do dne, ko se je srečal z njim in so ga vzeli s seboj.

Vlak je drvel v noč. Skoraj vsi potniki v vagonu so že spali. Tudi Janeza je objel spanec. Samo Mitja je ostal buden, kakor mu sploh ne bi bilo do spanja. Vstal je in stopil k oknu. Zunaj je bilo temno. Ura je bila komaj pol šestih zjutraj.

Veseli je bil. Vsak trenutek, ki ga je oddaljeval oddod, mu je bil drag. Zavedal se je, da je to prvi korak v pravo življenje, ki si ga je zmeraj želel. Čeprav mesto ni bilo njegov dom, čeprav je v njem vsak dan doživel kaj novega, vendar tam ni bil zadovoljen. Zmeraj je hrepenel po tem, da bi šel v daljni svet, sanjaril je o tem, in zdaj je prišel trenutek, ko se mu ta želja izpolni. V daljni svet pojde...

Kako bo tam, kdo bo tam zanj skrbel, ga ni brigalo. Tudi sem v mestu je bil prišel brez denarja, pa je vendar živel in niti ne slabo.

Vlak je drvel v noč. Enakomerno so udarjala kolesa in iskre so švigale mimo okna kakor dolge tanke niti.

Tedaj pa je nenadoma presunljiv žvižg lokomotive pretrgal njegove misli. Vlak se je stresel in se ustavil. Potniki so se prebudili in prestrašeni planili pokoncu.

»Kaj je?«

Odprla so se vrata vagonov in nekaj ljudi je skočilo k lokomotivi. Tudi Mitja je bil med njimi. Pri stroju je stal železniški čuvaj in pretrgano in zmešano nekaj pripovedoval. Mitja je ujel samo nekaj besed.

»Rdeči... le še pet minut... Vlak...«

Takoj je vedel, kaj se je zgodilo. Rdeče čete so udarile iz Odese proti sredi Rusije. Prvi vlak se bliža.

Sprva se mu je zazdelo, kakor bi se jela vdirati tla pod njim in izginjati pod njegovimi nogami. Potem pa se je zavedel. Planil je med ljudi, s pestmi se preril do strojevodje:

»Nazaj! Poženite stroj!«

»Kaj nam to pomaga?« je obupano dejal strojevodja. Če imajo kolikaj vreden stroj, nas v četrto ure dohite.«

Poslušalci so prebledeli. Vedeli so, kaj pomenijo te besede, kaj pomeni biti ujet od rdečih. Glasovi o njihovih zlodejstvih so se bili že razširili na vse strani.

Tedaj pa se je Mitja nenadoma nečesa spomnil:

»Ali imate municijo?«

Strojevodja je povedal, da so na zadnji postaji pripeli k vlakom vagon streliva.

Ljudi, ki so to čuli, so obšli mravljinčci. Ko bi bili vedeli, v kaki nevarnosti so se nahajali! Toda zdaj se je izkazalo, da jim ta tovor utegne dobro služiti. Nekateri so razumeli, kaj misli Mitja in so pohiteli tja, drugi pa

so se začudeno spogledovali, kaj naj to pomeni. Ali se bodo morali bojevati?

Trenutek nato so najpogumnejši oprezno razbili vrata zadnjega vagona. Strah pred grozečo pogubo jim je podvojil moči.

V tem se je vrnil k stroju čuvaj, ki je prej med zmedo izginil. Javil je, da mu je telefoniral tovariš z najbližje čuvajnice. Dolg okloppen vlak, poln rdečega vojaštva, je pravkar peljal tam mimo.

»Ne bo več dolgo vozil,« se je jezno oglašil eden izmed potnikov.

Potem so morali iti vsi v vagone. Oni potniki, ki so šli po municijo, so bili pravkar prinesli nekaj težkih zabojev.

Vlak se je umaknil kakih petdeset metrov nazaj.

Ljudje z minami in granatami, med njimi tudi Mitja in Branko, ki se jim je pridružil, so ostali ob progi. Odprli so zaboje in jeli oprezno polagati mine med tračnicami. Kmalu so bile posute na trideset metrov daleč. Dva potnika sta jih med seboj vezala z žico.

»Tako,« se je oglašil eden izmed potnikov. »Še baterijo tu na koncu. Mine leže lepo sredi tira. Nobena ne bo eksplodirala, dokler ne pride lokomotiva čez vse. Tako bo ves vlak podminiran. Ko se stroj dotakne stikala, bo konec.«

Ko je Branko čul te besede, se je zbudil v njem upor. Hotel je skočiti med nje in reči, da tega ne smejo storiti, tedaj pa se je zavedel, da pomeni to tudi rešitev stoterih ljudi, tisočerihi ljudi. Če preprečijo temu transportu pot v Voznesensk, če nobeden izmed vojakov ne ostane živ, je za nekaj časa preprečena nevarnost. Gotovo nekaj ur rdeči ne bodo zvedeli za usodo svoje prednje straže, ki bi bila dovolj močna, da si osvoji mesto kakor je Voznesensk. In naslednji vlak ne bo mogel naprej. Več dni bo treba delati, preden bo tir spet popravljen. Dotlej se bo prebivalstvo lahko rešilo z begom.

Ko je bilo vse gotovo, so naglo prihiteli k vlakom in skočili v svoje vagone. Stroj je zasopihal in se jel še dosti hitro pomikati nazaj.

Tedaj so zagledali v daljavi v jutranjem mraku iskre iz vlaka, ki se jim je bližal. Vlak z rdečimi. Počasi se je pomikal proti usodnemu mestu. Vsi potniki so se stiskali k oknu in čakali z grozo v srcu.

Zdajci pa je švignil pod nebo ogromen plamen. In potem se je začul pok, kakor bi se bila utrgala gora in se zavalila v dolino. Vmes so se začuli kriki, blazni od groze in bolečin, potem pa je vse utihnilo. Vlaka z rdečimi ni bilo več.

Mučen molk je zavladal pri vseh potnikih. Tragedija, ki so ji bili pravkar priča, jih je prevzela. Šele zdaj so se zavedli, kaj so naredili.

V vstajajočem solncu se je počasi pomikal vlak.

Petnajsto poglavje

VRNITEV

Tiho, zamolklo je sopihal vlak nazaj. Na najbližji postaji, ki ni bila daleč od kraja, kjer se je zgodila katastrofa, so obrnili lokomotivo. Potem je vlak s podvojeno hitrostjo drvel proti Voznesensku. Ob desetih je bil tam.

Vest o koncu vlaka z rdečimi so potniki z bliskovito naglico raznesli po vsem mestu in tako še povečali strah in nemir, ki se je v zadnjem času polotil prebivalcev. Zdaj so vsi vedeli, za kaj gre. Videli so, da se njih slutnje uresničujejo, in da ni več daleč čas, ko pridejo rdeči v njihovo mesto. Če ne bi bili potniki vlaka, ki se je pravkar vrnil, tega preprečili, bi se bilo zgodilo že danes. In potem...

Od ust do ust so se širile govorice, in vsakdo je še kaj dodal. Ljudje niso vedeli, kaj naj store. Na resno obrambo mesta ni bilo misliti. Premalo jih je bilo in še ti po večini niso bili za boj sposobni. In mesto ni bilo utrjeno. Od vseh strani je bila sovražniku odprta pot vanj. Razen tega se je v zadnjem času nateplo veliko število sumljivih ljudi, o katerih so šepetali, da so zaupniki rdečih. Ti ljudje so neprestano sejali zmedo in še večali malodušnost med prebivalci.

(Dalje prihodnjič)

Radio Ljubljana

od 28. maja do 4. junija

Nedelja, 28. maja: 8.00: Vesel jutni pozdrav (plošče). — 8.45: Napovedi, poročila. — 9.00: Prenos cerkvene glasbe iz stolnice. — 9.45: Verski govor (dr. Ciril Potočnik). — 10.00: Zbor čeških učiteljev (plošče). — 10.30: Koncert ruske glasbe (klavir solo — dr. Roman Klasinc, ojačeni radijski orkester, dirigent Sijanec). — 12.00: Vse mogoče, kar kdo hoče (plošče po željah). — 13.00: Napovedi, poročila. — 13.20: Trio za flavto, violino in čelo (Korošec, Jermol, Comelli). — 14.00: Pesmice iz zvočnih filmov (plošče). — 17.00: Za birmance in birmanke (radijski orkester in plošče). — 19.00: Napovedi, poročila. — 19.30: Nacionalna ura: Binkoštni narodni običaji (Rudolf Dostal iz Ljubljane). — 19.50: Prenos šmarnic iz trnovske cerkve. — 20.15: Prenos iz Beograda: Velekoncert. — 22.00: Napovedi, poročila. — 22.15: Kitara in klavir (Prek Stanko, Eiletz Rafael).

Ponedeljek, 29. maja: 9.00: Napovedi, poročila. — 9.15: Prenos cerkvene glasbe iz frančiškanske cerkve. — 9.45: Verski govor (dr. Guido Rant). — 10.00: Vesel koncert radijskega orkestra. — 11.30: Koncert vojaške godbe. — 13.00: Napovedi, poročila. — 13.20: Sramel »Stirje fantje« in Roman Petrovič (slovenske narodne). — 17.00: Kmetijska ura: Zatiranje vraničnega in šumečega prisada pri živalstvu (dr. Žibert Simen). — 17.30: Trboveljski pevski jazz-kvartet in duet harmonik (brata Goloba). — 19.00: Napovedi, poročila. — 19.30: Nacionalna ura: Domoljubje je osnova poezije in umetnosti (Veljko Petrovič iz Beograda). — 19.50: Operetni napravi (Ado Darian, Dragica Sokova in radijski orkester). — 21.30: Sinfonična suita (plošče). — 22.00: Napovedi, poročila. — 22.15: Citraški dueti (Mezgoš Emil, Hebein Marijan).

Torek, 30. maja: 11.00: Šolska ura: Pokrajinska oddaja iz Skofje Loke (izvajali bodo učenci osnovne šole, vodil bo Janko Sicherl). — 12.00: Daljne dežele v glasbenih slikah (plošče). — 12.45: Poročila. — 13.00: Napovedi. — 13.20: Cimermanov kvartet. — 14.00: Napovedi. — 18.00: Pester spored radijskega orkestra. — 18.40: Cloveški tipi in značaji (prof. Etbin Bojc). — 19.00: Napovedi, poročila. — 19.30: Nacionalna ura: Slovenska kmečka hiša (dr. Ivan Simonič iz Ljubljane). — 19.50: Deset minut zabave. — 20.00: Sinfonični koncert angleške glasbe (plošče). — 21.10: Akademski pevski kvintet. — 22.00: Napovedi, poročila. — 22.15: V oddih bo igral radijski orkester.

Sreda, 31. maja: 12.00: Kar vsakdo rad posluša, to radio dati skuša (plošče). — 12.45: Poročila. — 13.00: Napovedi. — 13.20: Kmečki trio. — 14.00: Napovedi. — 18.00: Mladinska ura: a) Priče slovanske preteklosti (zemljepisno-jezikovni sprehod; prof. dr. Valter Bohinec); b) Ročna dela (Miroslav Zor). — 18.40: Pogovor o davčnih prijavah (Stefan Voljč, davčni upravitelj). — 19.00: Napovedi, poročila. — 19.30: Nacionalna ura: Naši junaki poletov in višav (Živorad Vukosavljevič iz Beograda). — 19.50: Uvod v prenos. — 20.00: Prenos opere iz ljubljanskega gledališča (v I. odmoru glasbeno predavanje — Ukmar, v II. odmoru napovedi, poročila).

Četrtek, 1. junija: 12.00: Mandoline in balalajke (plošče). — 12.45: Poročila. — 13.00: Napovedi. — 13.20: Opoldanski koncert radijskega orkestra. — 14.00: Napovedi. — 18.00: Pevski zbor mestne ženske realne gimnazije. — 18.40: Slovenščina za Slovence (dr. Rudolf Kolarič). — 19.00: Napovedi, poročila. — 19.30: Nacionalna ura. — 19.50: Deset minut zabave. — 20.00: Koncert (Marta Oberwalderjeva in radijski orkester). — 21.30: Pisan drobiž (plošče). — 22.00: Napovedi, poročila. — 22.15: Lahkih nog naokrog (plošče).

Petek, 2. junija: 12.00: Za naše prijatelje (plošče). — 12.45: Poročila. — 13.00: Napovedi. — 13.20: Opoldanski koncert radijskega orkestra. — 14.00: Napovedi. — 18.00: Ženska ura: Procesija bo — otroci se pri-

Izdatno milo — poceni pranje

Res, s Schichtovim terpentinovim milom pereš poceni. Njegova mehka, bujna pena ima tako veliko čistilno moč, da je dolgo mencanje nepotrebno. Zato se mila le malo porabi — perilo pa se varuje. Dobro milo je vedno najcenejše.

SCHICHTovo TERPENTINOVNO MILO

pravljajo (Ivanka Velikonjeva). — 18.20: Ameriški Slovenci igrajo in pojo (plošče). — 18.40: Poljudna navodila o zaščiti proti zračnim napadom (Bedrač Janko). — 19.00: Napovedi, poročila. — 19.30: Nacionalna ura. — 19.50: Dijakom planincem za počitnice (Pavel Kunaver). — 20.00: Pevski zbor »Ljubljanski Zvon«. — 20.45: Iz opernega sveta (radijski orkester). — 22.00: Napovedi, poročila. — 22.30: Angleške plošče.

Sobota, 3. junija: 12.00: Za zabavo vam igramo, a naslove ne izdamo. — 12.45: Poročila. — 13.00: Napovedi. — 13.20: Za zabavo vam igramo, a naslove vam ne izdamo. — 14.00: Napovedi. — 17.00: Otroška ura: a)

Selma Lagerlöf: Kako je Niels Holgerson popotoval z divjimi gosmi. — Povest v nadaljevanjih. — 17.50: Pregled sporeda. — 18.00: Za delopust igra radijski orkester. — 18.40: Glasba v službi naroda (dr. Drago Cvetko). — 19.00: Napovedi, poročila. — 19.30: Nacionalna ura. — 19.50: Nikola Cvejič poje narodne (plošče). — 20.00: O zunanji politiki (dr. Alojzij Kuhar). — 20.30: Vesel živalski krog: Dvojčki sonce nam vrtijo, čudne stvari godijo. Kdor hoče naj poslušaj zda! Pisan večer, ki ga izvajajo člani rad. ig. druž., sodelujeta Jožek in Ježek. — 22.00: Napovedi, poročila. — 22.15: Za dober konec, igra radijski orkester.

Ženski vestnik Kako gnojimo cvetlicam lončnicam

Kadar presadiš cvetlice lončnice, te rade v rasti malo zastanejo, dokler si spet ne opomorejo. Ko so se presajene cvetlice dodobra prijele, jih je treba še malo gnojiti, čeprav imajo dobro zemljo. Posebno take cvetlice potrebujejo gnoj, ki bujno cveto. Zato je treba cvetlice vsaj dvakrat na teden zaliti z razredčenim gnojem. Pripravi si gnojnico takole: Če imaš kokoši, tedaj postgaj kurjake v primerno posodo, nalij nanje vode, postavi posodo na sonce in pusti tako 14 dni. Nato vzemi polovico gnojnice in polovico čiste vode, zmešaj in zalij cvetlice, ki pa ne smejo biti preveč izsušene. S tako gnojnico zalivaj cvetlice vsak drugi ali tretji dan. Čudila se boš, kako bujno bodo rasle. Če pa kurjekov nimaš, si priskrbi konjskega gnoja in ga istotako namoči. Tudi cvetlicam ali pa zelenjavi na vrhu uspešno pomaga taka gnoji-

tev. Posebno so hvaležne vrtnice, če jih zalivaš s tako gnojnico. Cvetje vse bolj bujno cvete in tudi listje dobi bolj temno barvo. Zalivati pa ne smemo s tako gnojnico, kadar je zemlja preveč izsušena, temveč le po dežju in ob času, ko ne pripeka sonce.

Prav dobro gnojilo je kavni odcedek, ki je posebno vrtnicam koristen. K odcedku od kave, katerega po navadi vržemo proč, prilijemo še liter vode in zalijemo vsak dan drugo vrtnico.

Dobro gnojilo, ki obenem uničuje mrčes, je tekočina, ki si jo pripravimo iz cigaretnih ostankov, čikov. Ostanke cigaret in cigarete kakor tudi pepel spravljamo v kako skaflo. In ko je ta polna, denemo na prgišče te ostankov do štiri litre vode, pustimo 14 dni na soncu, potem odcedimo, prilijemo še litrov vode, ter zalivamo s to tekočino cvetice lončnice. Posebno lepo napreduje asparagus, katerega rade napadajo uši, a jih tekočina pomori. Ker je pa to zelo oster gnoj, zalivamo s tem samo enkrat na teden, drugače pa s čisto postano vodo. Če si porabili vse gnojilo, dodaj spet čikov, prilij vode, da se gnojnica zgnoji za prihodno zalivanje.

Da cvetlice lončnice dobro uspevajo, jim je treba poleg gnojenja dosti svetlobe, zra-

ka in solnca. Če tega nimajo, jim ne pomaga nobena dobra zemlja in tudi ne gnojenje. Zato imej cvetlice lončnice v najsvetlejši sobi ali na oknu. Zrahljaj jim tudi vsak teden zemljo, da bo mogel zrak do korenin. Če cveticam posvetiš malo nege, te bodo razveselile z bujnim cvetjem.

Za kuhinjo

Krompirjev narastek. Kilo krompirja skuha, ocedi, olup in in pretlači skozi sito. Pretlačeni krompir zmešaj z eno žlico masla ali surovega masla, osoli, dodaj malo naribanega muškata oreha in sneg treh beljakov. Kozo pomaži z mastjo, potresi z drobtinami, polovico krompirja nadevaj v kozo, po krompirju pomaži za prst na debelo zmleto kuhane masla, ali pečenega mesa. Za to porabi bolj obrezke od mesa, tako rekoč ostanke. Meso zmelji, malo prepraži na žlici masti in primešaj eno jajce. Dodaj tudi malo popra in sesekljane zelenega peteršilja. Po mesu nadevaj še drugo polovico krompirja, postavi kozo v pečico in peci približno eno uro. Pečeno zvrni na topel krožnik in daj s solato na mizo.

Čokoladni kruh. 12 dek čokolade zloml deni na krožnik in postavi v pečico, da se zmehča. V skledi mešaj 12 dek sirovega masla, da se speni, nato primešaj 12 dek sladkorja v prahu, štiri rumenjake, sok pol limone, 12 dek moke, zmehčano čokolado in sneg štirih beljakov. Bolj majhno pekačo dobro pomaži s sirovim maslom, potresi z moko in stresi noter pripravljeno testo, razravnaj in deni v pečico. Peci približno tri četrti ure. Pečeno zvrni na lesen krožnik, potresi s sladkorjem, in ko se popolnoma shladi, šele zreži. Ta kruhek je dober tudi, če je več dni star, in prav primerno pecivo za veliko noč.

Hrenova omaka. Zmešaj v loncu četrt litra mleka in tri deke moke. V drugem loncu pa zavri četrt litra mleka, in ko mleko vre, mešaje vlivaj zmešano moko zraven. Prideni še tri deke sirovega masla, tri deke sladkorja v prahu ter malo soli. Ko vse skupaj med mešanjem zavre, prideni eno pest naribanega hrena, premešaj in daj takoj na mizo kot omako h govedini ali pa s krušnimi cmoki, krompirjem in podobnim.

Ocvrto ohrovtovo brstje. Osnaži bolj majhne in lepe ohrovtove glavice, operi jih in prekuhaj v slani vodi, pa ne premeško. Kuhane stresi na rešeto, da se odtečejo. Vsako glavico povaljaj v moki, potem v raztepenem jajcu in v drobtinah. Nato jih ocvrni na vroči masti.

Krompir z jajci. Razbeli na kocke zrezano slanino, da postane kakor steklena. Dodaj kuhanega, na kocke zrezanega krompirja, ki naj se zarumeni, da je lepo krhek. Potem zlij na krompir raztepena in osoljena jajca (za vsako osebo po dve jajci), počakaj, da se strdijo in nekoliko zarumene. Če pripravljajš jed samo za eno osebo, tedaj omleto ob robu dvigni in zvij kakor navadno, če pa pripravljajš za več oseb, tedaj jed razreži na enake dele in zloži v skledo. Tako pripravljeni krompir je zelo izdaten in okusen. Zraven daš še solato ali kako prikuho.

Praženec iz kaše. Četrtilne kile kaše popari, ocedi, spet popari in ocedi. To ponovi vsaj petkrat. V kozo vlij pol litra mleka, dodaj pet dek sirovega masla, malo osoli in posladkaj. V vrelo mleko stresi oprano kašo in jo pokrito duši, da postane gosta. V kozi razbeli sirovo maslo ali mast, stresi na mast dušeno kašo, postavi v pečico, kjer naj se lepo rumeno zapeče. Pečeno zdrobi z vilicami, potresi s sladkorjem v prahu in daj s kuhanimi češpljami ali kakšnim drugim kompotom na mizo.

Dušena kaša z mesom. Zreži na tenke koščke pol kile mesa (govejega, telečjega ali svinjskega). V kozi segrej mast in prepraži eno drobno zrezano čebulo, na čebulo stresi meso in ga praži, da se lepo zapeče. Potem stresi k mesu 30 dek kaše. Kašo operi vsaj v petih vrelih vodah, da se dobro izčisti in izgubi neprijeten duh. Premešaj in jo duši

10 minut. Nato osoli, zalij in duši dalje, kakor bi dušil rižoto. Daš s solato na mizo.

Praktični nasveti

Da si prihrani gospodinja pranje perila, četudi samo nekaj kosov, naj si pomaga s papirnatimi servijetami. Papirnatih servijet so tako poceni, da si prihraniš na delu kakor pri milu. Daš jih lahko tudi vsakemu gostu, česar ti ne bo zameril.

Odrezane rezine gnjati ali klobas postanejo sive, ako stoje dalje časa. Da temu odpomoreš, nstrgaj nekoliko slanine in jo s širokim nožem pomaži preko rezin. Gnjat ostane sveža in rožnata, ne izgubi nič na okusu, ker slanina zadržuje zrak.

Razno pecivo, ki naj ostane mehko shrani v papirnati škatlji ali vrečici, da more zrak do peciva. Posebno leč hrani tako, da more zraven zrak, ker sicer ostane pretrd. Zato je pa treba leč pripraviti vedno že teden prej za veliko noč, da se zmehča.

Mali oglasi

«JABLUS» ZA JABOLČNIK. Ali bodele imeli dovolj pijače za domačo uporabo — ako ne, naročite takoj staro preizkušeno snov »Jablus«, iz katere lahko napravite izvrsten jabolčnik ali hruškovec tudi ako nimate nič pravega sadjevca. Z poštno stane 50 l 39.50 din, 75 l 53 din, 100 l 69 din, 150 l 95 din, 300 l 198 din. Naročite vsaj za 50 l, da se o sedanji kakovosti prepričate. Stotine pohvalnih pism. Glavno zastopstvo: Franc Renier, Podčetrtnek.

VDOVEC

mirnega značaja bi se poročil z gospodično ali vdovo brez otrok. Ponudbe na oglasni oddelek »Domovine« pod »Mirno življenje«. 171

MLATILNICO

in bencinski motor ugodno proda Anton Vinčič, Breg, Ptuj. 167

VSAKI OSEBI — DRUŽINI

nudi stalen zaslužek »Mara« Maribor, — Orožnova 6, Celje, Slomškov trg 1. Pletilnica — razpošiljalnica 71

NAGROBNE

SPOMENIKE

starega pokopališča sv. Krištofa (in nove spomenike) po nizki ceni dobite, dokler traja zaloga, pri kamnoseku Kunovarju Franju, pokopališče pri Sv. Križu v Ljubljani.

SAMO

Din 98.—

63719 Po ceni in dobra zapestna ura Shock Proof, lepo kromirano ohišje s svetlečimi številčkami in kazalcem. Din 98.—

63796 Ista z anker kolesjem na kamne tekoča s sekundnim kazalcem. Din 185.—

63710 Ista s prima anker kolesjem na 15 kamnov s sekundnim kazalcem. Din 260.—

Zahtevajte cenik, zastoj in poštne prosto.

H. SUTTNER, Ljubljana 6

Lastna protokolirana tovarna ur v Švici.

LJUBLJANSKI VELESEJEM

od 3. do 12. junija 1939

(45. RAZSTAVNA PRIREDITEV)

600 razstavljalcev iz 12 držav. Najraznovrstnejše blago. — Posebne razstave:

POHIŠTVO
AVTOMOBILI
NARODNE VEZENINE

Polovična vozina na železnici. Pri postajni blagajni kupite rumeno železniško izkaznico za 2 din. — Zrebanje vstopnic za dobitke v vrednosti okrog 100.000 din.

Halo! Gospodinje pozor!

Ali Vam je že znano, da je otvorena nova trgovina **z ostanki** in cenejšim oblačilnim blagom, ki ga potrebuje delavec in kmet, v Ljubljani pri Zmajskem mostu, tik ob Ljubljani (kjer je krompirjev trg), **Sv. Petra nasip 29.** Ravno kar je na zalogi veliko ostankov za moške pranje in delavne obleke meter od 20 do 60 din, veliko ostankov za ženske in otroške pranje in vsakdanje obleke, ostanki pralne svile, krepov itd. Ravno tako dobite tudi od kosa poceni blagove n. pr.: bela kontenina srednja 5 din, najboljša 8.80 din, pisano za srajce srednje 5 din, najboljša 9 din, tiskovina za predpasnike srednja 6 din, najboljša na dve strani 9 din, naglavne rute 6 din, žepni robci 1 din itd.

To trgovino je otvorila špecično za cenejše blago

znana ljubljanska trdnjava F.I. GORIČAR

ki ima svojo glavno trgovino na Sv. Petra c. 29, v novi hiši, kjer je velika zaloga boljše blaga za moške in ženske obleke, kakor tudi izgotovljene obleke, na Sv. Petra cesti 30 pa ima oddelek za nevestine opreme in pohištveno blago (zavesa, tepihe, garniture za postelje, perje, žimo in morsko travo itd.). — Torej vse, kar rabite, najdete sigurno v naših **treh trgovinah.** kjer dobite dobro in po nizkih cenah! Naše geslo še vedno drži: majhen zaslužek, a čim večji promet!

NOV REDILEN PRAŠEK

»REDIN« za prašiče. — Vsak kmetovalec si lahko hitro in z malimi stroški zredi svoje prašiče. Zadoštuje že 1 zavitek za 1 prašiča ter stane 1 zav.

6 din, po pošti 12 din, 3 zav. po pošti 24 din, 4 zav. po pošti 30 din. Mnogo zahvalnih pism.

MOŠTOVA ESENCA MOSTIN

Z naso umetno esenco Mostin si lahko vsakdo z malimi stroški pripravi izborno, obstojno in zdravo domačo pijačo. Cena 1 stekl. za 150 litrov din 20.—, po pošti din 35.—, 2 steklenici po pošti din 55.—, 3 steklenice po pošti din 75.—.

Pazite, pravi »Redine« in »Mostine« se dobi samo z gornjo sliko in ga prodaja za kranjski del Slovenije drogerija KANC, Ljubljana, Židovska ul. 1 a.

Za štajerski del Slovenije in Prekmurje pa samo drogerija KANC, Maribor — Gosposka ulica 34.

NOVOZIDANO HIŠO PRODAJ

13-odstotno donosno (10.800 din letno), v industrijskem predmestju. Cena 56.000 din v gotovini, 30.000 din vknjižbe. Prodajam tudi tri hiše po 30 do 45.000 din. Informacije daje Postržin, Pobrežje, Maribor. 172